Posamezna številka stane 1 Din.

Štev. 269. V Ljubljani, v torek dne 27. novembra 1923. Leto LI.

Naročnina za državo SHS: do preklica: a) po pošti mesečno Din 14, b) dostavljeno na dom mesečno ..... „ 12. za inozemstvo: mesečno ..... Din 23. Sobotna izdaja: v Jugoslaviji ..... Din 20, v inozemstvu ..... „ 40.

SLOVENEC

Cene inseratom: Enostolpna petitna vrsta mali oglasi po Din. 1·50 in Din. 2·—, veliki oglasi nad 45 mm višine po Din. 2·50, poslana itd. po Din. 4·—. Pri večjem naročilu popust. Izhaja vsak dan izvzemši ponedeljka in dneva po prazniku ob 5. uri zjutraj. Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici štev. 6/III. Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredn. telef. štv. 50, upravn. štv. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran. ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase, zagreb 39.011, sarajev. 7563, praške in dunaj. 24.797.

† Josip Stritar.

Rog. Slatina, 25. novembra ob 10. uri zvečer. **Pisatelj Josip Stritar je nocoj umrl.**

Tako je zadnji svojega rodu umrl nekdanji »gospodar slovenskega slovstva«. Njegova doba je davno za nami, on sam edini je bil še živa relikvija te dobe. Ni bil nesrečen človek. Njegovo razmerje med čuvstvom in umom je bilo dovolj gospodarsko; ni kopal po sebi, temveč je jemal iz svojega širokega obzorja po potrebi in priliki, nagnenju in volji. Njegov prvi nastop je bil zmagonosen, njegova mladost polna življenskih uspehov. Ko je Levstik po svojem naskoku cestoval za krušne skorje, ko je Jurčič stradal, se je Stritar kot udoben svetoven popotnik naslajal ob lepotah velikih zapadnih kultur, in treba ga je bilo šele prikleniti v delo in spomniti na dom. Kot tridesetletni mož, dozorel, spočit, je trdno stopil v slovensko javnost v dobi, ko se je bolj in bolj ožil naš razgled v svet in je spričo srčne omejenosti, neodkritosti in žalostnih narodnopolitičnih razmer marsikak duh z Dežmanom vred uklonil ali pobesnel. Postal je namah prva oseba med mladino in je dobro desetletje neomejeno vladal. Kot dozorel mož se je moral umakniti realizmu svojih učencev in sodelavcev, brez tragike, naravno, nujno — in ko je nastopil Anton Mahnič, so po Stritarju molče kovali njegovi lastni otroci. Kot zgodnji Nestor slovenske literature je postal mladinski pisatelj. Pravi Stritar je sicer umrl že 1880 in si s svojim »Zvonom« sam zvonil, živel pa je še slovenski literarni vlastelin spoštovan in negovan v knjižnicah in šolah, pestovan in češčen nazadnje v domovini, ki ga je hotela imeti vsaj za smrt vsega doma in ga sprejeti v svojo zemljo. Njegova smrt je samo še zadnji tribut zemljana. Njegovo življenje je dolga doba, njegov zaslužek bogat in spomin nanj bo veljal kot enemu največjih Slovencev.

•

Stritar je bil rojen 6. marca 1836 v Podsmreki pri Vel. Laščah na Dolenjskem. Izšel je torej iz pokrajine, ki je dala večkrat obraz in besedo slovenski knjigi. Bil je peti otrok očeta Andreja in matere Uršule. Dali so ga v Ljubljano v šolo, kjer je študiral njegov starejši brat Andrej, poznejši duhovnik, ki mu je kasneje zlasti v dunajskih letih stal ob strani. V drugi šoli je prišel v Alojzijevišče, kjer je našel Fr. Levstika. Nekdanja alojzijeviška knjižnica hrani droban zvezčič pisanega leposlovnega dijaškega lista »Daničica«, ki mu je bil četrtošolec Stritar pisar. Tu je priobčil svoje prve pesmi, menda tri, v katerih opeva Marijo. Koncem sedme šole se je poslovil od Alojzijevišča, ker se je odločil za Dunaj, kamor je odšel po maturi 1855 študirat staro jezikoslovje. Na Dunaju se mu je odprla pot v široki svet. Ni se mu mudilo študirati za kruh; tedaj je življenja dobrote in lepote zajemal s polnimi rokami, kakor ni bilo dano pri nas še nobenemu slovenskemu študentu. Prepotoval je v počitnicah zapadno Evropo, nabiral si estetskega bogastva velikih literatur in se odtegnil malenkostnim domačim razmeram. Jurčič ga je pritegnil v domačo literaturo in ga užgal zanjo. 1873 se je oženil s Terezijo Hochreiter, 1874 nastopil profesorsko službo na Dunaju, ki jo je opravljal do l. 1901. Na Dunaju, oziroma v Aspangu je bival do lani, ko so ga prepeljali v Rogaško Slatino, kjer je s soprogo preživel še svoje zadnje dni.

•

V Stritarju je sprožil pesem najbrž Levstik v Alojzijevišču, za slovensko javnost pa ga je pridobil, kakor smo rekli, Jurčič l. 1866. V tej zvezi se je rodila ideja »Klasja«, ki je v zvezi z Levstikom začela graditi pot lepi slovenski knjigi. Izdali so Prešerna, ki so ga »prvaki« skoro 20 let pokrivali s Koseskim. Stritarjev uvod v Prešernove poezije je bil res »epoha«, kakor je prerokoval Levstik. Boj v Prešernovem imenu se je začel, boj za ideje, za stvar, prot častihlepju in častikraji, ki sta bili tedaj najbolj domači cvetki. Stritarjev uvod ni užgal duhov, pač pa prižgal razvoj v javnem mnenju. Dasi »Klasje« ni več izšlo, je bila pot načeta. Stritar postane sotrudnik Janežičevega »Glasnika«, kjer piše 1867: »Česa je posebno treba našim pesnikom?« 1868 izdasta z Jurčičem Mladiko, 1869 izda svoje Pesmi in ko Glasnik umolkne, se 1870 oglasi dunajski Zvon. Tedaj je Stritar prva naša literarna oseba. Prvi letnik Zvona je ubral pravo pot proti vetru, novost, ki je izza Prešerna nismo imeli. Spet so nam odprta okna v svet. Stritar pa uči in zbira okoli sebe s pomočjo Jurčičevo in Levstikovo vse mlade produktivne moči. Zvon umolkne, razmahne pa se Stritar v Dunajskih sonetih, kjer javno izpove proti prvakom: »Slovenec liberalen sem — metajtel« 1876 začne zopet peti Zvon in se glasi do 1880. To je pretežno delo njegovih sedem zvezkov zbranih spisov.

•

Stritarjev pomen za naše literarno življenje je tako velik, da ga ob njegovi smrti ni mogoče pregledati. Tudi smrt ni prava prilika za to. Je delo širokega duha Slovenca, ki je, oborožen s solidnim znanjem stare in novejše evropske duševnosti, znal ceniti, kar je pričalo o živem duhu, imel poguma, zavreči, kar je bilo prazno, poučiti in vzgojiti, kar je bilo njemu pri srcu. Imel je zato tudi temperament in čutil v sebi poslanstvo za svoje delo. To zavest poslanstva je njegova glavna črta. Bil je profesor naše literature. V svojih Pogovorih nam je dal prvo slovensko poetiko, v kateri se je izšolala naša stara pisoča in čitajoča generacija. Že preden jo je napisal, nam je z njo pokazal na Prešerna in nam vcepil s svojo razlago pojem idealističnega pesniškega pojmovanja, predstavil pesnika, nosečega bolesti naroda in trpečega za človeštvo. Z uvodom v Presernove poezije je uvedel tisto svetožalje, ki ga je odtujilo poznejše njegovim lastnim učencem. Stritar se je bil zase sicer preveč odtegnil domačim tlom, za tedanji čas pa je bilo dobro, da je nad slovensko mlado javnostjo plul svetovno orientiran duh brez kmetavzarske primesi. Nastop Stritarjev, zlasti zmago nad Koseskim koncem 60. let, pomeni boj realistov Jurčiča in Levstika lesketajoč se venec, nadaljnje njegovo delo je formalno vzoren načrt vseh vrst literature. Tu je kot učitelj forme Stritar ostal edin. Kot mislec se je izpovedal v Prešernovem uvodu, kot kulturni bojevnik v Dunajskih sonetih. Ta dva njegova vrhova segata preko vsega drugega njegovega dela in sta vredna njegovega slovesa. Učitelj lepe forme pa je tudi učitelj lepe besede same. Njegova pesem in proza sta široko zajeti in pretehtani; tako je negoval svojo besedo, da nam je danes ta njegova skrb težka in polna okolnosti, tedaj pa je bila pravo delo. Brez njegove proze bi naša literatura imela danes drugačno lice, dasi se nam usiljuje vprašanje, kakšna bi bila slovenska pesem brez njega, zlasti Gregorčič, ki je bil edini njegov pravi učenec. Stritar je res naš realizem zavrl in mu celo vcepil druge sokove, tako da do pravega nismo nikoli prišli, a dal nam je evropski razgled. Njegovi prozorni vzorniki so sami veliki predhodniki, kot Rousseau, mladi Goethe, Byron, njegovo znanje se cedi stare grške in rimske modrosti. Tako smo z njim za Prešernom spet enkrat imeli odprto oko v svet. Z besedami, ki jih je postavil na konec svojega prvega poslanstva, uvodu k Prešernovim poezijam, lahko izrečemo tudi sodbo o mrtvem Stritarju: Ko bi se klicali narodi pred sodni stol, naj se izkažejo, kako so gospodarili z izročenimi talenti: kako se je vsak po svoje udeležil vesoljne človeške omike: smel bi se tudi mali slovenski narod brez strahu pokazati med drugimi z Josipom Stritarjem.

* * *

Pesnik Josip Stritar leži na mrtvaškem odru v Rogaški Slatini. Kulturna in prosvetna društva Rogaške Slatine in okolice spremijo pokojnika v mrtvaškem sprevodu na kolodvor v Rogaški Slatini v sredo, dne 28. novembra 1923 dopoldne. Krsta se odpelje ob pol dveh popoldne z železnico iz Rogaške Slatine in dospe okrog 7. ure zvečer v Ljubljano. V četrtek, dne 29. t. m. se prepelje krsta v Narodni dom, kjer se postavi v vestibulu na mrtvaški oder. Dostop k mrtvaškemu odru bo občinstvu prost od 9. zjutraj do 3. popoldne.

Dne 29. t. m. točno ob 3. popoldne mrtvaški sprevod izpred Narodnega doma na tukajšnje pokopališče.

Ulice, po katerih se bo pomikal sprevod, se naznanijo pravočasno.

POZIV DRUŠTVOM, DA SE UDLEŽE POGREBA KORPORATIVNO.

Udeležbo pri pogrebu naj priglase društva, korporacije in deputacije mestnemu pogrebnemu zavodu do četrtka ob 11. dopoldne.

Kongres bunjevsko-šokačke stranke.

POPOLNA SOGLASNOST KONGRESA S POLITIKO SLS.

Subotica, 26. nov. (Izv.) Včeraj se je tu vršil kongres bunjevsko-šokačke stranke. Jugoslovanski klub sta zastopala dr. Hohnjec in dr. Kulovec, muslimanski klub pa dr. Behmen in Bukvica.

Poslanec Blaško Rajić je imel dolg govor o političnem položaju v državi, o korupciji v državni upravi in specielno o šolskem vprašanju. Posebno je poudarjal potrebo avtonomije za Vojvodino in pa skupne interese bunjevsko-šokačke stranke z ostalimi strankami federalističnega bloka. Govoril je končno o taktiki Jugoslovanskega kluba in izjavil, da so Bunjevci člani tega kluba in da se bodo še dalje borili za avtonomijo Vojvodine.

Dr. Hohnjec je govoril o postanku zagrebškega bloka in njegovih ciljih ter o dosedanjih uspehih. Blok obstoja, kakor je bil zasnovan in nobene intrige nasprotnikov kakor tudi obljube, ki so se dajale poedinim strankam, ki so članice bloka, niso mogle omajati njegovega sestava in njegove fronte proti režimu. Kakor se ta blok bori za avtonomijo, tako velja tudi za poedine stranke, ki so v bloku, princip avtonomije. Vsaka stranka ima svojo taktiko, ki jo smatra za potrebno, in ne pride nam niti na misel, da bi svojim nasprotnikom delali veselje s tem, da bi ena stranka usiljevala svojo taktiko drugi in tako rušila medsebojno zaupanje na znotraj ter donašala možnost hegemonije v bloku samem.

Dr. Kulovec je govoril o finančni politiki in je na podlagi proračuna dokazoval neenakosti in krivice, ki se gode prečanom. Posebno pa je obširno govoril o politični in gospodarski organizaciji.

Govorila sta tudi dr. Behmen in Bukvica. — Na zborovanju je bila prebrana brzojavka dr. Korošca.

Soglasno je bilo sklenjeno, da se nadaljuje dosedanja politika v skupnem sodelovanju s Slovensko ljudsko stranko, oziroma Jugoslovanskim klubom.

Burna seja finančnega odbora.

RAZPRAVA O PRORAČUNU VRHOVNE DRŽAVNE UPRAVE IN FINANČNEGA MINISTRSTVA.

Belgrad, 26. nov. (Izv.) Finančni odbor je danes dovršil razpravo o proračunu vrhovne državne uprave. Od Jugoslovanskega kluba so govorili proti poslanci Pušenjak, dr. Kulovec in Žebot. Civilna lista kralja znaša 24,180.000. Značilno je, da znaša civilna lista skupaj nad 60,000.000 dinarjev, kar se po večini izplačuje v tuji valuti. Izdatki za narodno skupščino znašajo 28,748.940 dinarjev, obresti za državne dolgove 149,351.911 dinarjev, pisarna kraljevega dvora 381.0000 dinarjev itd. Skupaj stane vrhovna državna uprava skoro 1 milijardo dinarjev. Poslanec Pušenjak, dr. Kulovec in Žebot so ostro nastopali proti takemu vladnemu gospodarstvu. Poudarjali so glede civilne liste, da v dobi največjega siromaštva ne gre, da se dovoli tako visoka civilna lista. Glede državnih dolgov vlada velikanski nered. Mi niti ne vemo, koliko imamo dolga. Zahtevali so, da se črta postavka za izredno plačo Pašiću. Kritizirali so počasno delo državnega sveta in glede kontrole. Akti, stari že več let, se ne rešujejo. Glavna kontrola ne vrši kontrole nad onimi, ki vrše korupcijo na debelo. Zadnji čas se zopet pojavlja v javnosti afera o volovski kupčiji, ki je znana izza Pucljevega ministrovanja. Belgrajski listi pišejo o tej stvari in namigava se o stomilijonski škodi, ki jo je utrpela naša država pri tej kupčiji. Glavna kontrola še do danes ni izvršila preiskave. Velike so tudi afere glede izplačevanja nagrad pri tihotapstvu. Nagrade si prilaščajo višji uradniki; tisti, ki so faktično dobili tihotapce, ne dobijo ničesar. Pri penzijah se godi našim ljudem strašna krivica. Miloščinarji in vpokojenci v Sloveniji leta in leta ne dobijo, kar jim po zakonu gre.

Tekom celodnevne debate se je odkrila cela vrsta novih umazanih stvari, ki jih vrši sedanji režim. Pri glasovanju je za vlado glasovalo 15 poslancev, proti pa 11. — Nemci in džemijetovci so glasovali z vlado.

Nato se je prešlo na finančno ministrstvo in je bila seja ob pol 8. zvečer prekinjena do 9. ure.

Belgrad, 26. nov. ob 12. ponoči. (Izv.) Seja finančnega odbora se je nadaljevala ob 9. zvečer in se sedaj vrši razprava o proračunu finančnega ministrstva. Doslej so govorili poslanci dr. Šečerov, Lazić in Pušenjak. Sedaj govori že poldrugo uro poslanec Žebot. Med njegovim govorom je že ponovno prišlo do burnih spopadov med radikali in poslanci Jugoslovanskega kluba. Na izvajanja poslanca Žebota stalno odgovarja finančni minister dr. Stojadinović z medklici. Seja bo trajala gotovo do rane jutranje ure, ker so prijavljeni še vsi drugi govorniki opozicije.

SEJA PARLAMENTA 30. NOVEMBRA.

Belgrad, 26. nov. (Izv.) Radi protesta opzicije proti temu, da se seje narodne skupščine odlagajo iz edinega razloga, ker vlada ni predložila nobenih zakonskih predlogov in ker sklicuje sejo šele za 3. december, ne da bi se sporazumela z načelniki posameznih parlamentarnih klubov, je predsednik narodne skupščine odločil, da se seja narodne skupščine vrši v petek, 30. novembra. Na seji bi se sprejel samo dnevni red prihodnje seje, ki bo šele v ponedeljek, 3. decembra., kajti 1. dec. je državni praznik, 2. dec. pa nedelja. Na dnevni red misli vlada spraviti zakonski predlog o najetju posojila v Franciji v znesku 300 milijonov frankov in pa razpravo glede razmejitve z Romunijo.

Strankarsko gibanje med Hrvati.

Zagreb, 26. nov. (Izv.) Zadnje dni so se vršili dobro obiskani sestanki Hrvatske pučke stranke v Djakovu, Brodu in Požegi. Vseh treh sestankov sta se v imenu vodstva HPS udeležila predsednik Stjepan Barić in dr. Janko Šimrak. Na sestankih so v glavnem pretresali strankine in organizatorične zadeve. Po vseh vaseh, ki sta jih obiskala Barić in dr. Šimrak, se opaža močno gibanje v korist HPS. Te dni se bo vršil zaupni sestanek za zapadni del virovitiške župnije v Virovitici.

Požega, 26. nov. (Izv.) Včeraj so se vršile občinske volitve za polovico manda-

tov Dobili so: Hrvatska zajednica (za katero je glasovala tudi HRSS) 4 odbornike, Hrv. pučka stranka 3, skupna demokratsko-radikalna lista 3, komunisti 1, socialisti 1 mandat.

Nova Gradiška, 26. nov. (Izv.) Pri včerajšnjih občinskih volitvah je dobila Hrvatska zajednica, za katero so glasovali tudi radićevci, 11 odbornikov, demokratska-radikalna lista 6 odbornikov, zionisti 1 odbornika. HKS ni vložila kandidatne liste.

ZAKON O URADNIKIH.

Belgrad, 26. nov. Izvir.) Sekcija za zakon o sodnikih je danes nadaljevala razpravo. Dr. Hohnjec je stal glede sodniških izpitov na stališču, da mora pri vsakem apelacijskem sodišču biti izpraševalna komisija. Večina je pa bila mnenja, da zadostuje ena komisija za celo državo in sicer na sedežu kasacijskega sodišča. Drugi člani, v kolikor so prišli v razpravo, so bili sprejeti brez vsake izpremembe.

VOLITVE V ALBANIJI.

Belgrad, 26. nov. (Izv.) Jutri se vrše v Albaniji volitve za 110 poslancev. Čisto gotovo je, da bo zmagala vladna stranka, vendar se vrše hudi boji med pristaši Jugoslavije in pristaši Italije.

Volivna borba na Angleškem.

London, 26. nov. (Izv.)) Državni podtajnik Mac Neill je izjavil v svojem govoru v Canterbury, v katerem je odgovarjal na izpade Lloyda Georgea proti Franciji, da bo on s svoje strani storil vse, da se zveza s Francijo vzdrži.

PROST IZVOZ IZ ROMUNIJE.

Bukarešt, 26. novembra. (Izv.) Romunska vlada namerava v kratkem dovoliti prost izvoz najvažnejših poljskih pridelkov.

KOMUNISTI V NEMČIJI.

Berlin, 26. nov. (Izv.) Komunistična stranka je sklenila, da bo kljub vladni prepovedi obstojala dalje, samo svojo centralo bo preložila v inozemstvo.

NAPAD NA ŠPANSKI IN ITALIJANSKI KONZULAT.

London, 26. nov. (Izv.) V Filadelfiji je bil izvršen atentat na španski in italijanski konzulat. Smatrajo, da so zločin zagrešili anarhisti v znak protesta proti španско-laški zvezi.

GENOVSKI NADŠKOF UMRL.

Genova, 26. novembra. (Izv.) Tukajšnji nadškof Signori je danes zjutraj v starosti 64 let umrl.

ZVIŠANE POKOJNINE V ITALIJI.

Rim, 26. nov. (Izv.) Uradni list prinaša naredbo, po kateri se zvišajo pokojnine vpokojenim z veljavnostjo od 1. julija t. l. Skupni izdatki za zvišanje bodo znašali 75 miljonov lir.

I. Vesenjak:

O kreditih naših vseučilišč.

(Pojasnilo in odgovor.)

Pretekli teden se je vršila v drugi sekciji finančnega odbora tudi razprava o budžetu naših vseučilišč. Smatram za razbistritev nejasnosti potrebno, da podam o poteku in rezultatu nekoliko obširneje poročilo, ki je obenem odgovor na nestvarnosti in netočnosti, katere so se pri tem pojavile.

Kakor znano imamo tri vseučilišča: Belgrad, Zagreb, Ljubljana in dve nekaki filijalki belgrajske pravne fakultete v Subotici in v Skoplju. Ako razporedimo pregledno proračune teh treh vseučilišč, imamo sledečo sliko:

Predmet:	Belgrad	Zagreb	Ljubljana
1. Plače stalnega in ukaznega osobja . .	1,192.137	1,721.951	602.380
2. Plače novih nastavljen., ko se izberejo .	463.456	262.597	211.306
3. Povišanja in napredovanja	50.000	67.500	11.141
4. Honorari, plače neukaznih nastavljencev	594.000	1,072.160	500.000
5. Nova nastavljenja	722.300		1.684
skupaj . . .	3,523.453	3,926.291	1.348.595
6. Pisarniške in druge potrebe	1,915.000	3,000.000	274.300
7. Potni in selitveni stroški	150.000	70.000	60.000
8. Najemnine	1,300.000	600.000	134.600
9. Potrebe teoretične in praktične izobrazbe	15,250.000	5,346.000	595.000
skupaj . . .	18,615.000	9,016.000	1,063.900
Skupaj osebni in stvarni izdatki	22,734.453	33,857.041	3,931.895
Draginjske doklade	12.596.000	10,030.000	3,734.400
Nove zgradbe in adaptacije	5,000.000	10,874.750	785.000

Poleg navedenega dobi belgrajsko vseučilišče še okroglo 11 milijonov Din za zgradbe v budžetu ministrstva za javne zgradbe in vsled rektorjeve intervencije zvišano dotacijo za knjižnico od 500.000 na 1,000.000 Din in za razne druge postavke tudi še nadaljnih 300.000 Din.

Zanimivo je, da dobi takoimenovano ljudsko vseučilišče v Belgradu po amandmanu 100.000 Din in da se daje samo za načrte belgrajske tehnične fakultete 300 tisoč dinarjev.

Gornje številke je dal sestaviti g. prosvetni minister, da je skušal izpodbiti moje trditve, da se ljubljansko vseučilišče na jasen način in z jasnim namenom zapostavlja. Da imam prav jaz, pričajo jasno številke same in imel bi pridejati le še nekaj pojasnil.

Sekcija finančnega odbora je bila zelo, zelo radodarna s povišanji postavk, s takoimenovanimi amandmani, ko je šlo za belgrajsko in deloma za zagrebško vseučilišče. Tudi g. minister ni ugovarjal, temveč jih je osvojil. Drugače pri ljubljanskem vseučilišču. Ako izvzamem dodatne kredite, ki so vsled črtanja člena 83 finančnega zakona (ukinitev medicinske in teološke fakultete) avtomatično morali priti, izvzeto kredita društvu za zgradbo poslopja tehnični fakulteti, sploh ni bilo bistvenih amandmanov; nasprotno: še črtale so se že od ministra prosvete restringirane postavke! Zastonj je bil referat inšpektorja dr. Lokarja, ki je predlagal le to, kar sta deputaciji ljubljanskega vseučilišča (rektor dr. Kidrič, dekana dr. Foerster in dr. Šerko) obljubila minister prosvete in minister financ. Energično sem na vse to opozarjal, toda odsek in minister nista osvojila brezpogojno potrebnih amandmanov, predsednik sekcije je zmiraj poudarjal, da imamo preveč amandmanov in ostali člani sekcije so bili ali naravnost protivni ali pa apatični. Le zastopnik muslimanov me je odločno podpiral. Opozarjal sem posebej ministra, da ves njegov budžet tvori le 5 in pol odstotkov celotnega proračuna, medtem ko je lani znašal 7.7 odstotkov, da je torej relativno in celo absolutno padel. Predaleč bi zašel, ako bi navajal podrobnosti svojih izvajanj, poudariti pa moram, da sem stavil v ospredje svojih zahtev izpopolnitev tehnične fakultete, ker je to neodložljivo.

Rezultat vsega dosedanjega napora Jugoslovanskega kluba in omenjene deputacije ljubljanskega vseučilišča je, da se črta člen 83 finančnega zakona, ki določa ukinitev dveh fakultet. Poleg tega pa so odobreni krediti, kakor so zgoraj navedeni. Skromno so ob idealni svoji skromnosti sestavljali svoj budžet naši slovenski znanstveniki, a še od tega so črtali minister prosvete in zastopniki ministra financ! Slovenskemu kondorju so v Belgradu zvezali in povrh še postrigli peruti, da ne bi zamogel v plemeniti tekmi meriti svojih sil in se dvigniti v blagor narodu in državi. Toda ni še vseh dni konec in naše delo bo najjasnejši dokaz naše ljubezni do našega najvišjega žarišča napredka in kulture, pa tudi dokaz spoštovanja do znanstvenikov in njihovega dela na naši univerzi.

Uvodnik v »Jutru« štev. 276, z dne 24. t. m. mi daje povod, da reflektiram z nekterimi stavki tudi nanj! Ugotavljam predvsem, da rezultira vse delovanje zastopnikov SLS, torej tudi moje, iz načelnega stališča SLS v prosvetnih, torej tudi vseučiliških zadevah. Tukaj pa je naš ščit prečist in naše delo prejasno, da bi ga zamogel omadeževati, odnosno izbrisati kak urednik »Jutra« s svojimi banalnimi napadi. G. poslanec Svetozar Gjorgjević se je dejansko zavzemal za nektere postavke z menoj, toda naravnost z vnemo je ravno ob priliki razprave o ljubljanskem vseučilišču poudarjal potrebo po redukciji posameznih fakultet, medtem ko je glasoval in govoril dosledno za kredite in amandmane vseh fakultet belgrajskega vseučilišča. Naznanil je tudi v tem smislu svoj nastop ob priliki razprave vseučiliščnega zakona. Njegove opazke na račun teološke fakultete in pobožnosti slovenskega naroda pustim mirno ob strani! Netočno je, da sem odobraval jaz njegov predlog (pravilno: plediranje brez predloga) o grupiranju (reci: redukciji) fakultet. Soglašala sva le glede poljedelske fakultete, kjer sem se izrekel jaz tudi za eno in zraven za intenzivno gojitev strokovnega kmetijskega pouka po dobrih nižjih šolah. Kako je nastopal pri razpravi o osebnih zadevah, to ve g. poslanec Hohnjec, ki je bil pri dotični seji. Nimam pa vzroka dvomiti, da je nastopal tako, kakor sam poroča, in gotovo smo mu za to objektivno hvaležni. Za ta izvajanja in trditve nosim odgovornost, za druge ne. Sicer pa prav rad s svojimi tovariši vred prepuščam zasluge radikalom, demokratom in drugim, samo naj dajo naši univerzi kredite, da bo zamogla dostojno eksistirati in se razvijati. Dokler tega ni, bomo žigosali našega najvišjega znanstvenega zavoda zapostavljanje in krivice označevali s pravo besedo. O odločnosti in iskrenosti akcij Jugoslovanskega kluba v korist vseučilišča pri Pašiću, Davidoviću, Ljubi Jovanoviću, pri ministru prosvete, pri radikalnem, demokratskem in drugih klubih ter v finančnem odboru pa ne gre sodba »Jutrovemu« člankarju, temveč imenovanim gospodom in korporacijam ter deputaciji ljubljanske univerze.

Vlad. Pušenjak:

Še enkrat o 6 milijardah.

V zadnjem času se vrši zanimiva debata v slovenskih listih o vprašanju, koliko plača Slovenija letno posrednih in neposrednih davkov, oziroma koliko vobče plača v državno blagajno. Dočim se je en dnevnik silno hudoval nad člankom, v katerem nekdo piše, da Slovenija plača 2 milijardi kron davkov, ker je pisec pozabil povedati, da plača 2 milijardi kron specialnih davkov, trdi drugi dnevnik kategorično, da je izključeno, da bi Slovenija plačala 6 milijard kron.

Kako stoji zadeva? Kot član finančnega odbora, ki sodelujem že drugič pri sestavi državnega budžeta, ki sem temeljito preštudiral budžete od leta 1920. naprej in imel priliko dobiti v posameznih ministrstvih dragocene podatke, trdim, da bo plačala Slovenija v proračunskem letu 1923/24 gotovo šest milijard kron v državno blagajno.

Dokazati hočem to trditev s podatki, katere nam je dalo finančno ministrstvo za dobo 11 mesecev proračunskega leta 1922/23, ki nam dajo vpogled v plačevanje posameznih pokrajin. Preglejmo najprej neposredne davke! Neposrednih davkov se je plačalo

v Srbiji	138.6 mil. Din	ali	25.95%
v Črnigori	4.8 mil. Din	ali	0.9 %
v Bosni	62.8 mil. Din	ali	11.64%
v Dalmaciji	14.5 mil. Din	ali	2.71%
v Hrvatski	111.4 mil. Din	ali	20.84%
v Sloveniji	80.5 mil. Din	ali	15.06%
v Vojvodini	122.3 mil. Din	ali	22.90%
skupaj . . .	534.3 mil. Din	ali	100%

Iz tega pregleda je jasno razvidno, da plača Slovenija 15% od vseh neposrednih davkov, dočim bi z ozirom na število prebivalstva in na gospodarsko moč odpadlo na Slovenijo največ 10%.

Na podlagi te ugotovitve lahko trdimo z vso sigurnostjo, da plača Slovenija i 15% od vseh dohodkov, ki so označeni kot splošni dohodki, a niso razdeljeni po pokrajinah. V podkrepljenje te trditve navajam podatke iz navedenega izkaza, v katerem so nekateri dohodki, ki so v novem proračunu centralizirani, še navedeni pod specialnimi dohodki. To so dohodki monopolov, taks in specialne trošarine.

Proračun izkazuje kot največje dohodke monopolov. Kako so se isti plačevali v posameznih pokrajinah v lanskem proračunskem letu?

Plačalo se je:

v Srbiji	558.6 mil. Din	ali	34.85%
v Črnigori	15.7 mil. Din	ali	0.99%
v Bosni	238.8 mil. Din	ali	15.02%
v Dalmaciji	66.5 mil. Din	ali	4.19%
v Hrvatski	367.6 mil. Din	ali	23.17%
v Sloveniji	187.6 mil. Din	ali	11.79%
v Vojvodini	156.0 mil. Din	ali	9.89%
skupaj . .	1590.8 mil. Din	ali	100%

Slovenija toraj plača 12% od skupno po proračunu določenih dohodkov monopola v znesku 2235 milijonov Din.

Takse so se plačale:

v Srbiji	139.5 mil. Din	ali	27.99%
v Bosni	51.3 mil. Din	ali	10.28%
v Dalmaciji	16.5 mil. Din	ali	3.30%
v Hrvatski	109.9 mil. Din	ali	22.03%
v Sloveniji	70.9 mil. Din	ali	14.20%
v Vojvodini	110.8 mil. Din	ali	22.20%
skupaj . . .	498.9 mil. Din	ali	100%

Slovenija plača toraj 14.20% od taks, katere so proračunane v znesku Din 806 milijonov Din, a bodo radi povišanja dale gotovo čez 1 milijardo Din.

Edgar Allan Poe.

Živ pokopan.

(Dalje.)

Bilo je soparno in skoroda neprimerno hitro so ga pokopali. To se je zgodilo v četrtek. Naslednjo nedeljo je bilo pokopališče kot običajno dobro obiskano. Krog poldneva je množico razburil neki kmet s trditvijo, da se je zemlja pod njim gibala, ko je sedel na grobu pokopanega častnika. Zdelo se mu je, kot da hoče kdo izpod zemlje na dan. Nekaj časa mu seveda niso verjeli. Končno pa sta njegov viden strah in pa trma, s katero je vztrajal pri trditvi, napravila vtis na ljudi. Urno so prijeli za lopate in v nekaj minutah so odkopali le površno zasuti grob, tako da je bila častnikova glava videti. Zgledalo je, da je mrtev. Sedel pa je pokonci v rakvi; pokrov je bil deloma privzdignil pri besnih rešilnih poizkusih.

Takoj so ga prenesli v bližnjo bolnico, kjer so konštatirali, da je še živ, vendar v globoki omotici. Čez nekaj ur se je zbudil, spoznal prijatelje ob ležišču in v pretrganih stavkih pripovedoval o svojih rešilnih poizkusih v grobu.

Iz njegovega pripovedovanja se je dalo sklepati, da je bdel v grobu delj kot eno uro, preden ga je zavest zapustila. Grob je bil le površno zasut z rahlo prstjo, ki je propuščala nekaj zraka. Slišal je korake nad sabo, ki so ga zbudili. Komaj pa je odprl oči, je zaznal z brezmejnim strahom svoj grozotni položaj.

Poroča se nadalje, da je bolnik kmalu zadobil nekaj moči nazaj in da je skoroda popolnoma okreval, ko je postal žrtev zdravniškega eksperimenta. Uporabili so pri njem galvansko baterijo in naenkrat je umrl od nekakšnega mrzličnega napada, ki je često posledica takšnega lečenja.

Pri omenjeni galvanski bateriji se domislim dobro znanega in nenavadnega slučaja. Nekega londonskega advokata so z uporabo galvanske baterije vzbudili k življenju, dasi je že dva dni ležal v grobu. To se je zgodilo leta 1881. in je povsod zbudilo veliko zanimanje, kjerkoli je bil govor o tem.

G. Edvard Stapleton je namreč očividno umrl na legarju; vendar pa so bile okoliščine tako neobičajne, da so postali zdravniki radovedni. Po smrti so prosili njegove sorodnike, naj jim dovolijo truplo secirati. Prošnja pa je bila zavrnjena. Kakor se to večkrat zgodi po neugodnih prošnjah, so zdravniki sklenili, truplo izkopati in skrivoma secirati. Sporazumeli so se s tolpo mrliških roparjev, katerih je bilo polno v Londonu, in tretjo noč po pokopu so navideznega mrliča izgrebli iz osem čevljev globokega groba in prenesli v operacijsko dvorano neke zasebne bolnice.

Precejšna zareza v trebuh je pokazala, da je meso še zveže in se razkrajanje še ni pričelo. Pri tem so se domislili zdravniki, da uporabijo galvansko baterijo. Poskus je sledil poskusu z običajnim uspehom. Le dvakrat so konvulzivični krči nastopili nenavadno močni.

Mračilo se je. Dan se je nagibal in bilo je priporočljivo začeti s seciranjem. Neki dijak pa je hotel preizkusiti svojo lastno teorijo in je trdovratno zahteval nadaljevanje poizkusov na neki prsni mišici. Hitro so napravili zarezo in zvezali žico z mišico. Tedaj se je pacient hitro dvignil z mize, a ne konvulzivično, in stopil sredi sobe, se za sekundo ozrl negotovo okoli sebe in spregovoril. Govoril pa je besede, obličil zloge. Nato se je takoj zgrudil na tla.

Trenutek dolgo so vsi obstali kot okameneli od groze. Kmalu pa jih je zdramila zavest, da je treba hitro kaj ukreniti. Spoznali so, da je bil g. Stapleton onesveščen, a živ. S pomočjo etra so ga vzbudili. Kmalu si je opomogel in bil oddan sorodnikom v oskrbo. Naj zamolčim začudenje, brezimno strmenje vseh!

Nezaslišano pa je pri vsem tem dogodku to, kar je poročal g. Stapleton sam. Izjavil je, da je bil ves čas pri zavesti, da je vse vedel, kar se je godilo z njim, dasi nejasno in medlo od trenotka, ko so ga zdravniki spoznali »mrtvega«, do tja, ko se je v bolnici onesvestil. »Živim« je bila nerazumljiva beseda, ki jo je v skrajni stiski ponavljal, ko se je opotekel z operacijske mize.

Lahko bi bilo navesti še polno takih povesti. Ne bom jih navajal, saj jih ne rabim več za potrditev dejstva, da se prezgodnji pokopi vrše. Ako pomislimo, kako redko nam je po naravi dano odkriti takšne slučaje, moramo priznati, da se dogode dostikrat brez naše vednosti. Res pa je, da pri prekopavanju na pokopališčih opetovano najdejo okostje v takih položajih, da so utemeljene najgrozotnejše domneve.

Strašna domneva, a še strašnejša usoda! Ne trdim preveč, ako rečem, da ni dogodka, ki bi znal tako skrajno prestrašiti telo in dušo, kakor biti živ pokopan! Neznosni, dušeči pritisk, dušljivi plin valžne zemlje, ovirajoča mrliška halja, tesnost ozkega doma, tema popolne noči, vse zajemajoči val večne tišine, nevidna, a čutna bližina osvojevalca črva, vse to in pa misel na drage prijatelje, ki bi prihiteli na pomoč, ko bi le slutili usodo — in pa zavest, da ne bodo nikdar zvedeli zanjo — da te prištevajo brez upanja k pravim mrtvecem — vse to, pravim, napolnjuje še živo srce s tako brezimno grozo, kot je ne zamore popisati niti najbujnejša domišljija. Je li na zemlji kaj podobno strašnega — sanjamo li takšne muke za najglobljі pekel? Zato pa tudi vzbudijo takšna poročila toliko zanimanje — a zanimanje je odvisno od verodostojnosti poročil. Kar bom sedaj pripovedoval, sem doživel sam na lastni koži.

(Dalje sledi.)

Specialna trošarina se je plačala:

v Srbiji	nad 1.00 mil. Din	ali	2.84%
v Bosni	0.04 mil. Din	ali	0.01%
v Dalmaciji	3.1 mil. Din	ali	8.81%
v Hrvatski	8.4 mil. Din	ali	23.86%
v Sloveniji	13.9 mil. Din	ali	39.48%
v Vojvodini	8.8 mil. Din	ali	25.00%
skupaj . . .	35.24 mil. Din	ali	100%

Slovenija plača radi večje potrebe znatno več na specialni trošarini kakor druge pokrajine. Iz tega podatka moremo sklepati, da plača na trošarini, ki je proračuna s 600 milijoni Din in na carini, ki je proračunana z 1689 milijoni Din, gotovo več ko 15% proračunane vsote. Splošno znano je in tega nikdo ne taji — ne Srbi in mislim ne demokrati in radikali v Ljubljani —, da imamo v Sloveniji mnogo več potreb ko v drugih pokrajinah in da v znatno večji meri prispevamo k dohodkom ca[illegible] in trošarine, ko druge pokrajine. Na Slovenijo odpade gotovo okrog 20% vseh plačil na trošarini in carini, s čemur se doseže povprečno plačilo 15% vseh dohodkov za Slovenijo.

Mirno lahko trdimo, ako vsa ta dejstva upoštevamo, da bo Slovenija plačala najmanj 15% vseh proračunanih dohodkov. Državni dohodki so proračunani na 10.344 milijonov Din, 15% od tega zneska znaša 1551.6 milijonov Din ali več ko 6 milijard kron.

V pomirjenje vseh onih, ki bi še dvomili nad tem, ali bo Slovenija plačala šest milijard kron, omenim, da iz ravnokar sprejetih poročil za mesec oktober izhaja, da bodo v tem proračunskem letu dohodki dosti večji, kakor so proračunani in da bodo tudi iz tega razloga dohodki iz Slovenije dosegli vsaj vsoto 6 milijard kron.

Iz zunanje politike.

* **Obisk španskega kralja v Rimu.** Obisku španskega kralja v Rimu pripisujejo velik političen pomen. Sprejet je bil z velikimi častmi, kakor so pri vladarskih oficielnih obiskih že običajne, prirejenih je bilo lepo število obedov in večerij, na katerih je bilo izrečeno več politično zanimivih napitnic, ki naj bi dokazale tesno prijateljstvo med obema državama za bodočnost. Uradno poročajo, da je bila pri tej priložnosti sklenjena tudi trgovska pogodba med Italijo in Španijo, kar pa gotovo služi le kot pomirjevalni plašč za podpis še drugih, bržkone vojaških pogodb, brez katerih taki visoki obiski redkokedaj minejo. Če pa si pokličemo v spomin lego obeh držav ob Sredozemskem morju, se skoraj ni mogoče ubraniti utisa, da stoji za celim aranžmanom neka tretja sila, ki ima največji interes na tem, da Francijo obkoli, kakor je bila obkoljena leta 1914. Nemčija z Avstrijo vred. — Zanimivo je tudi, da španski kralj ni obiskal le italijanskega kralja, ampak tudi papeža, dočim je doslej veljalo načelo, da katoliški vladarji niso obiskali Kvirinala, če so hoteli živeti v dobrih odnošajih z Vatikanom. Ta dogodek tolmačijo kot znak izmirjenja med Vatikanom in laško vlado.

* **Volivna borba v Angliji.** Iz Londona javljajo razni listi, da presojajo angleški finančni krogi položaj konservativne stranke nekaj ugodnejše kakor ob razpustu parlamenta. Splošno prevladuje mnenje, da bo dobila struja za svobodno trgovino ogromno večino (liberalci in Labour-party). Lloyd George doživlja s svojimi govori velikanske uspehe.

* *Sporazum med francosko vlado in Stinnesom & Com.*, kateri se je sklenil te dni v Düsseldorfu, je dalekosežnega pomena. Nemški industrijalci v Poruhrju so se sporazumeli s francosko vlado, da se proizvodnja, dobava in eksport premoga ter jekla obnovi. Na ta način se bo Francija lahko brez ovir okoristila s proizvodnjo ruhrskega ozemlja. Za Francijo je to jako velik uspeh. Nemški industrijalci pa so dosegli, da se vprašanje, ali naj se vse dobave iz Poruhrja zapišejo v dobro Nemčiji na konto reparacij, izroči v rešitev reparacijski komisiji. Francoski krogi poudarjajo, da bo zdaj Anglija prisiljena začeti pogajanja s Francijo, ker ima le-ta zdaj v rokah izvrstno orožje: konkurenco ruhrske proizvodnje, ki Angliji lahko silno škoduje, ako ne opusti svojega francoski politiki neprijaznega stališča.

* *Anarhija v Nemčiji* je vedno večja. Že desetič po prevratu se nahaja vlada v krizi. To pot jo je povzročila socialna demokratija, ki je vrgla Stresemanna, ker da je prereakcijonaren. Sedaj pa meščanske stranke ne morejo sestaviti kabineta, ker hočejo sodelovati nemški socialci, skrajni desničarji. V zadnjem hipu se je poverila sestava vlade dr. Albertu, kateremu pa že tudi prerokujejo zgodnjo smrt. Centrum je sicer pripravljen sodelovati v vladi, izjavlja pa, da socialni demokrati s svojo demagoško politiko izzivljajo reakcijo, to je, diktaturo, ki mora priti, ako se nemške stranke ne iztreznijo.

* *Federalizem v Španiji zmaguje.* Predsednik direktorija Primo de Rivera je federalizem sprejel v svoj politični program. V Kataloniji se avtonomija že uvaja v najširšem obsegu. Istotako so se zbudile k življenju avtonomistične sile v vseh drugih historičnih provincijah Španije, celo v davnem Leonu. Politična samouprava se izvede celo na balearskem in kanarskem otočju. Direktorij hoče Španijo obnoviti na ta način, da provincam pomaga do samolastnega političnega in gospodarskega življenja. Po celi Španiji se vrše shodi, kjer govorniki poudarjajo pomen federalizma za politično in gospodarsko ojačenje Španije.

* *Federalizem v Rusiji* se čezdaljebolj izdeluje. Na zadnji seji osrednjega izvršilnega odbora zveze sovjetskih republik se je storilo v tem smislu zopet več važnih sklepov, tako da bodo zvezne republike prišle čezdaljebolj do svoje veljave. Posamezne republike dobe med drugim tudi pravico amnestije. Zveza sovjetskih republik je dobila zdaj tudi obče priznano obliko za svojo zastavo: srp in kladivo pod peterokrako zvezdo v levem gornjem kotu rdečega polja.

* *Ruska vlada* je vsled dogodkov v Nemčiji nekoliko vznemirjena. Ako zmaga reakcija, se bojijo sovjeti, da se ne bi pod patronanco Francije obnovila z nemškimi generali »Križarska vojska proti sovjetom«. Glavno za Rusijo je, kako se bo vedla Poljska. Mogoč je tudi konflikt med Nemčijo in Poljsko, vsled česar bi bil prekinjen tranzit za blago v Rusijo. Taka in podobna ugibanja se bero v ruskih listih, ki kažejo, da se je mednarodni položaj v zadnjem času precej poslabšal.

* *Revizijo ustave* zahteva bavarska vlada. Izdelala je podroben načrt, kako se naj preosnuje razmerje zveznih držav do »rajha« v smislu »dominijonov«. Ta načrt bo bavarska vlada predložila »rajhu« takoj, ko se sestavi novi kabinet.

* *Osem novih križaric* začne graditi angleška vlada, da pripomore do dela brezposelnim, ki jih je 2 miliona. Vsaka ladja bo stala 1 in tričetrt miljonov funtov. Njihov namen bo »stražiti britanska morska pota.« Tudi znamenje časa.

* *»Times«* presoja položaj v Evropi takole: Nemčija razpade. Osnuje se čisto nova politična in gospodarska tvorba v Evropi pod vodstvom Francije. Rusija je uganka. V angleških finančnih krogih prevladuje mnenje, da naj Angleži obdržijo svoj denar doma in ga nikamor ne posojajo. — Tudi Baldwin je v svojem zadnjem volivnem govoru položaj v Evropi naslikal jako temno. On misli, da je vzpostavitev normalnih gospodarskih odnošajev na kontinentu zopet za več let odložena. Anglija mora skrbeti sama zase.

Politične vesti.

\+ **Shod SLS v Podgradu, na katerem** je poročal tajnik Munda, je uspel dokaj lepo. Zborovalci so obsodili samostojne in demokrate, ki so z glasovanjem za centralistično ustavo prodali samostojnost Slovenije Belgradu, Jugoslovanskemu klubu pa izrekli zahvalo in zaupnico. Zborovalci pozivajo naše poslance, da vztrajajo v težkem boju za avtonomijo in obetajo, da jim bodo vedno nudili svojo moralno pomoč. — Sledil je bil občni zbor krajevne Kmetske zveze.

\+ **Cerkvenopolitične fantazije** slovenskih »demokratov« se od nekdaj odlikujejo po svoji plitvosti. V svoji 277. številki se je »Jutro« zopet spravilo na to polje, ne da bi povedalo kaj izvirnega. Dokazuje, da klerikalizem ni več umesten, da sloni na »zlorabi verskega čuta za strankarstvo« in da bi se moral popolnoma likvidirati. Na mesto njega naj bi se katoličani na podlagi »prostega udejstvovanja verstva, zajamčenega po vzajemnem delu verske tolerantnosti«, udejstvovali v vseh političnih strankah. »Borbeni« klerikalizem bi moral prenehati, ker bo itak prenehal po popolni zmagi državne in nacionalne misli.. Zato naj »klerikalizem« rajši že zdaj položi orožje, da bo dr. Žerjav imel mirnejše spanje, zlasti zato, ker je »klerikalizem« v Jugoslaviji »avstrijskega izvora«. — »Jutro« je treba najprej poučiti, da »klerikalizma«, kakor ga ono slika, sploh nikjer ni. Obstoja pol. stranka katoličanov, ki hoče potom resnične demokracije urediti državno življenje po socialnih etičnih smernicah krščanstva. V to svrho rada sodeluje z vsemi, ki vsaj približno za istim stremijo, nahaja se pa nujno v borbi s tistimi, ki teh smernic ne priznavajo, in med temi se nahaja tudi demokratska stranka. Kadar se »demokratija« izpreobrne k socialnim načelom krščanstva, borba sama po sebi odpade. Te borbe krščanske stranke ne »bijejo proti državi«, kakor besediči »Jutro«, ampak za državo, katero katoličani ljubijo najmanj tako vdano, kakor demokrati. Kar se tiče svobode verstva, jo katoličani razumemo tako, da naj bo verstvu svobodno vršiti svoje socialno poslanstvo v svrho pokristjanjenja sodobne materialistične družbe, ne pa tako, da bi bilo vsem svobodno se politično udejstvovati, samo katoličanom ne, ki naj po »Jutru« prokuro za politične borbe poverijo radikalom ali demokratom. Silno neumno je boj za federalizem slikati kot sredstvo, s katerim hoče »klerikalizem« državo sebi podiarmiti. Potemtakem se britanski dominioni ali nemške zvezne države bore za svojo samostojnost v »klerikalne namene«! Centralizem je katoličanom v toliko zoprn, ker pod tem vidom utesnjuje svobodo organičnih življenjskih sestavin družbe, kakor so cerkev, stanovske organizacije, kulturne korporacije, posamezni narodi in podobno. Zato so se katoličani tudi v Avstriji že borili za federacijo. Danes pa ta misel prodira med vse resnično napredne elemente, ki se vračajo k stanovskemu zamislu družbe in se katoličani nahajajo v najboljši družbi, dočim je liberalizem kot svetovni nazor skrahiral. Ker pa v naši državi »demokratija« še vedno v škodo napredka človeštva životari kot nadaljevanje avstrijskega »Freisinna«, je potreba, da se krščansko mileči elementi proti njemu bore kot politična stranka. To je seveda »demokratiji« neljubo, vendar pa zato krščanske politične stranke ne bodo »likvidirale«. Likvidiralo bo prej ali slej preživelo in ostarelo svobodomiselstvo.

\+ **Uspehi.** »Jutro« in za njim »Slov. narod« hočeta begati ljudi po deželi z »uspehi« in mamita ljudi, koliko bi bili v Belgradu »dosegli« naprednjaki. Obema bodi kratek odgovor: Slovenci ne bomo hodili več po kosti in po »uspehe«, ampak zahtevamo svojo polno enakopravnost in vso svojo pravico. Slovensko ljudstvo ve, da bo boj za dosego vseh njegovih pravic trd in dolgotrajen, toda ta boj bo slovensko ljudstvo tudi izbojevalo. Politiko »gnade«, beračenja in prosjačenja za vladno milost namesto za pravico pa »milostno« prepušča »naprednjaškim« hlapčevskim dušam. Neokusni napadi »Jutra« in večernega »Jutra« na naše poslance, ki s priznavanja vredno odločnostjo in mnogokrat kljub težavnim razmeram tudi uspešno zastopajo interese Slovenije, imajo še svoj poseben namen. Demokratom se silno toži po polnih vladnih loncih, iz katerih so prej zajemali. Sedaj pričakujejo, da jih bo g. Pašić milostno sprejel zopet v vladno koalicijo. Zato delajo »štimungo« po svojem časopisju, da ne bi v naši javnosti preveč završalo, ako se jim izpolni ta njihova srčna želja. Zato bo njihove spletke in plitve frazaste članke proti načelni SLS znal vsakdo oceniti, kakor zaslužijo.

\+ **»Nekaj bridke resnice v obraz« nam** je povedal včeraj »Narod« kot odgovor na naš nedeljski uvodnik in na naše članke, ki smo jih objavili v preteklem tednu. Mi žalibog nismo na obrazu prav nič čutili, ker to, kar nam odgovarja »Narod«, je čisto nekaj druzega nego odgovor na to, kar smo mi pisali. Mi smo trdili n. pr. da plačuje Slovenija letno 6 milijard kron davka — na to številko »Narod« molči! Mi smo dalje trdili, da je ta vsota za Slovenijo previsoka — na to trditev »Narod« molči! Mi smo trdili, da ta denar ne gre le za državne potrebe, ampak da se ga mnogo po nepotrebnem razmeče — na to trditev »Narod« molči! Tako bi lahko naštevali še dalje. Kaj pa odgovarja »Narod«? Na naše očitanje zaradi 6 milijard davka kaže s prstom na cerkveno premoženje in na premoženje nekega župnika na Dolenjskem! Kaj pa ima to premoženje opraviti s 6 davčnimi milijardami? To je vendar vse nekaj drugega! Ali bi pa »Narod« v svojem podrepaštvu končno rad, da bi belgrajska oblast še to premoženje zaplenila? A glejmo dalje. Na naš očitek, da so se razni belgrajski »zelenaši« med vojno prav dobro imeli v Parizu itd. (o Rade Pašiću beremo tozadevno v srbskih listih prav čedne stvari) odgovarja z očitkom, da so bili vsi Srbi brez izjeme na fronti, dočim so pri nas »duhovniki mirno in lepo sedeli po cerkvah in samostanih in naziva slovensko duhovščino »hinavce in strahopetneže«! Glede »junaštva« izvestnih »Srbov« odgovarjamo na drugem mestu — kar pa se tiče »hinavcev in strahopetnežev« naj pa raje molči ona gospoda, ki je med vojno »junaško« plačevala davke, uživala sladkor in kavo in kadila tobak itd. in ravno tako podpisovala vojna posojila na svoj račun in tudi v zavodih, ki so bili v njenih rokah, čeprav je dobro vedela, da je s temi dohodki omogočevala nadaljevanje vojne Avstriji. Ga pač ni junaka z jezikom! Toliko mimogrede. S tem pa še ni rečeno ,da je »Narod« odgovoril na naše trditve, ampak je rečeno le, da poskuša speljati očividno neprijetno mu debato na drug tir. Mi s svoje strani se bomo potrudili, da bo tudi na tem polju dobil, kar išče.

\+ **»Z imeni na dan!«** V nedeljskem uvodniku smo napisali, »da »srbski narod« niso tisti ljudje, ki so za časa vojne lepo sedeli v Parizu in v Nizzi in tihotapili platin in drage medikamente in se po vojni z denarjem bogato obloženi vrnili v svojo opustošeno domovino.« — Z ozirom na ta odstavek nas »Narod« pozivlje, »naj pridemo z imeni na dan«. Ustrezajoč tej želji si dovoljujemo opozoriti le na afero Gluščevičevo, o kateri je belgrajsko, torej nam nasprotno, časopisje poročalo na dolgo in na široko, in o kateri se utegnejo najti še kakšni akti na pariški policijski direkciji. Glede »dragih medikamentov« pa prosimo gospode, naj se informirajo pri ljudeh, ki so bili na Krfu, na čegar naslov iu s kakšno vsebino so prihajali diplomatski kovčegi iz Francije na Krf, ali pa naj vprašajo v Švici, kaj in komu so švicarske oblasti med vojno in v prvi dobi po vojni zaplenile. — Kar se tiče »očitka maroderstva v vojnem času«, pravi »Narod«, da ga »Srbi« gotovo ne zaslužijo. Vsi »Srbi« gotovo ne, zlasti priprosti srbski narod ne! Zaslužijo pa ta očitek v polni meri oni ljudje, ki smo jih v nedeljskem uvodniku po pravici in zaslugi ožigosali. S tem, da »Narod« meče pošteni in delavni in zatirani del srbskega naroda v en koš z raznimi mogočnimi izprijenci, katerih v Belgradu in tudi v notranjosti Srbije ni baš malo, ter vse skupaj kratkomalo imenuje »Srbe«, pri nas ne bo uspel. Tudi Svetozar Marković je strogo ločil srbske zelenaše (oderuhe) od srbskega ljudstva in tudi to je »zgodovinsko dejstvo, ki ga ne more izpodbiti nobeno zavijanje.«

\+ **»Narod« in avstrijski državni proračun.** V svoji prvi dnevni notici nas »Narod« poziva, naj povemo svojim bravcem, da je zvišala Avstrija svojim davkoplačevalcem obrtni davek od 40 milijard nemških kron na 145 milijard nemških kron, dohodnino od 500 na 950 milijard nemških kron itd., dočim znaša davek v Jugoslaviji le 10 milijard dinarjev. Kakšne davke nalaga Avstrija svojim ljudem ,nas ne zanima, ker je to stvar avstrijskega parlamenta in avstrijskih davkoplačevalcev, kakor nas v tej zvezi tudi ne zanima, koliko plačujejo Angleži ali Amerikanci. Tu nas zanima kvečjemu to, da bodo Avstrijci porabili svoje davčne dohodke skoro gotovo tako, kakor to določa parlament in zakon in da jih ne bodo iztisnili le od Koroščev ali pa od Tirolcev in prizanesli Nižjeavstrijcem, medtem ko pri nas davčnih milijard ne porabijo le v državne svrhe in davke ne pobirajo enakomerno po vsej državi, kakor smo to dokazali že s številkami in v današnji številki dokaže tudi g. poslanec Pušenjak. »Narodova« primera je torej zelo ponesrečena, kakor je navadno ponesrečeno vse, česar se »Narod« loti.

\+ **Nekdo bi nekaj rad.** »Narod« poroča med »najnovejšimi« vestmi, da »dobro informirani krogi trde, da se od gotove strani zelo forsira kandidatura g. Hilarja Vodopivca, člana glavne kontrole, za ljubljanskega velikega župana.« — Kdo in kje je neki tista »gotova stran«, ki ji je imenovani gospod tako strašno na poti?

\+ *Vlada in Radić.* Skoro vsi hrvatski listi so nedavno poročali — po hrvatskih listih smo posneli to vest tudi mi — da poskuša vlada priti v stik z Radičem in pričeti ž njim nova pogajanja preko našega poslanika v Londonu. Z ozirom na te vesti poroča »Samouprava«: »(Na te vesti) izjavljamo dvoje: prvič, da vlada ni imela nikake potrebe iskati stikov s političnim dezerterjem, ki je poleg drugega še v inostranstvu delal zoper lastno državo; drugič, da so za eventualne razgovore z odgovorno vlado vsaki lojalni stranki in vsakemu lojalnemu politiku vrata vedno odprta. Taka pogajanja se vrše v vseh parlamentarnih državah in taki razgovori so vedno mogoči.«

\+ *Novo posojilo* je dovolila naši državi Francija v znesku 300 miljonov frankov. Pogoji so 5% letne obresti, odplačilo tekom 10 let in v svrho garacije *zastava carinskih in monopolskih dohodkov*, ki jih Francija ceni na okroglo 500 miljonov frankov letno. Posojilo se bo moralo večinoma uporabiti v svrho nabave orožja. Narodna skupščina se bo imela čimpreje priliko s tem posojilom baviti.

Iz finančnega odbora.

Belgrad, 23. novembra.

Finančni odbor je danes dokončal generalno debato o proračunu. Govorili so: demokrata Jojić in Borisavljević ter od Jugoslovanskega kluba posl. Žebot. Govornik je izvajal: Celi proračun je fiktiven in za prečane skrajno krivičen. Centralizirana uprava je za nič. Korupcija se na široko pase. Iz budgeta zeva povsod strašna neenakost, ki je v nasprotju s § 4. ustave. Slovenski častniki, med njimi edini slovenski general Maister, so bili penzionirani na zahtevo Nemcev, ker vlada potrebuje osem nemških glasov. Uničuje se slovensko gledališče v Mariboru. Prečanski državni nastavljenci se kategorizirajo tako, da so po novem zakonu kvalificirani in so pri tem slovenski državni nastavljenci strašno udarjeni. Poslanec Žebot vpraša finančnega ministra, kdaj namerava vlada izplačati državnim nastavljencem in železničarjem priboljšek ali vsaj enkratni prispevek. Korupcija uganja posebno svoje orgije pri redukciji v oddelku za socialno politiko. Sposobni invalidi in uradniki so vrženi na cesto. Glede univerze v Ljubljani pravi posl. Žebot, da si Slovenci tega kulturnega zavoda ne damo uničevati. Policijskim nastavljencem dolguje vlada že za več let doklade za prekomurno nočno službo. Škandal je, da vlada štedi celo pri bolnišnicah. V proračunu je izbrisala vse kredite za višje potrebe zdravstva v Sloveniji. Sploh še do danes nimamo točnega pregleda o dolgovih (zunanjih in notranjih). Polovico budgeta za vojno se naj črta, pa bo dovolj kritja za

vse druge potrebe. Na čelu odseka za kmetijstvo v Sloveniji stoji mož (Sancin), ki je kot avstrijski častnik in protivnik Slovencev vodil za časa vojne rekvizicijo živine in živil v Slov. Štajerski. Obmejnim veterinarjem dolguje država že leta 160 tisoč dinarjev. Za škodo po toči in neurjih ne da vlada podpor. Škandalozen je kredit ministrstva trgovine in industrije za Slovenijo. Za trgovsko in obrtno šolstvo ter kurze ni denarja. Minister Kojić je imel drzno čelo, da ne dovoli imenovanja Slovenca v komisijo za konvencijo z Avstrijo. Njegov valpet Savić s svojo balkansko politiko ubija industrijo in obrt v Sloveniji. Za omiljenje stanovanjske bede ne stori vlada nič. Miloščinarje in rudarje-invalide pusti vlada poginjati v bedi. Posebno ostro napada govornik ministra za agrarno reformo. Minister je bil navzoč. Posl. Žebot dokazuje, kako gorostasno korupcijo vršijo agrarni uradi v Sloveniji. Vodje teh uradnikov so sami politični hujskači. Sramotno, kako postopa ministrstvo z naseljenci na Kosovem polju. Ves denar je vlada izvlekla iz Slovenije v Srbijo, industrija nima kredita, brezposelnost se širi, a ž njo beda in nezadovoljnost. Narodna banka in državni zavodi ne dajo Sloveniji nobenega kredita. Slovenci 500odstotnega zvišanega davka ne bomo prenesli. To je direktno roparstvo nad našim narodom. Ministri si ustvarjajo po svoji volji dispozicijske fonde in jih uporabljajo v strankine svrhe. Ožigosa še posebno gospodarstvo v državnem monopolu. Če bo vlada še naprej tirala to pogubonosno finančno politiko izžemanja in eksploatacije ter korupcije, bo spravila narode, stanove z državo vred na beraško palico. Slovenija plača trikrat več nego potrebuje. Slovenija se sama lahko sijajno finančno vzdržuje brez Belgrada. Zategadelj Slovenci ne bomo prej mirovali, dokler se upravno in finančno ne ločimo od Belgrada.

Pomoč vestfalskim Slovencem.

Slovenski rojaki na Vestfalskem žive v silni bedi. Ako jim ne bomo pomagali Slovenci v domovini, bo naš rod na Vestfalskem izhiral. Po vsej Avstriji nabirajo darove za stradajoče Nemce v Porenju, naša dolžnost pa je, da se pobrinemo za vestfalske Slovence in v njihovih bridkih dneh ne pozabimo, da so kri naše krvi. Kakor slišimo, se pri nas pripravlja pomožna akcija. Mi od svoje strani bi samo želeli, da se ta akcija izvrši hitro in čim izdatneje.

Kako so našim vestfalskim bratom godi, to nam drastično predočuje naslednje pismo slovenskega rudarja, poslano našemu uredništvu, ki slove:

Sedim pri mizi in srce mi je napolnjeno žalosti in tužne misli oklepajo mojega duha. Potekajo mi nazaj v ono dobo, ko sem bil še tako srečen, da sem imel domovino. Da, domovina — kako lepo doneča beseda. Samo oni vedo ceniti to besedo, ki poznajo domotožje, oni, ki so primorani živeti izven domovine. In mi rudarji iz Porenja smo k temu obsojeni že leta in leta, celo dobo človeškega življenja. Zakaj smo mi, zakaj so naši očetje zapustili nam še vedno tako drago in milo domovino? Odgovor je čisto enostaven in žalosten. Nam ni bilo več obstanka tam. Skrb za našo družino, spoznanje, da nas domovina ne more dovoljno hraniti, to je nas pognalo v daljni svet, v tujino. Našli smo tukaj boljše razmere, ni bilo nam več treba stradati, akoravno nam je tudi tukaj pretila večkrat beda in smo se tudi tukaj morali boriti za obstanek. Sedaj pa se nas loteva obup, preti nam pogin! Ko smo prišli iz vojske nazaj k svojim, smo imeli veselo nado in upanje na končni mir in boljšo bodočnost. Upali smo, da z marljivim delom kmalu poravnamo škodo, ki nam jo je prizadela nesrečna vojska. Naše upanje pa nas je zelo varalo. Razmere so se od dne do dne bolj slabšale. Kmalu nismo bili več v stanu se oblačiti. Zaslužek je zadostoval komaj še za hrano. Toda ob tem ni ostalo. Sedaj smo že črez en mesec brez dela. Podpora, katero dobivamo, je tako mala, da zadostuje samo za 3—4 kruhe na teden. Mislim, da to dejstvo govori dovolj glasno v našem položaju. Kaj naj počnemo sedaj v zimi brez hrane, brez obleke? Se li bo spomnila na nas vlada, naša vlada čigar državljani smo še vedno? Ali se nas bodo v tej bedi spomnili naši rojaki, naši bratje v domovini? Mi upamo da. Ni mogoče, da bi nas pustili poginiti gladu. Saj pomagamo tujcu, da celo sovražnikom v nesreči, ne bodo potemtakem veliko bolj pomagali Slovenci Slovencem? Da, prepričani smo, da še nismo popolnoma izgubljeni, da še vedno bije slovensko srce onkraj meje, za nas Slovence tukaj v Porenju. Torej bratje, rojaki, pomagajte! Slovenci, ne zapustite nas! Pomagajte kmalu, da ne bo pomoč prepozna.

Razun pomanjkanja živeža imamo tudi veliko drugo pomanjkanje. Mislim na pomanjkanje knjig. Bili so časi, ko smo vsaj enkrat na leto dobili Mohorjeve knjige iz domovine. To je bil praznik za nas, ljubi pozdrav iz domovine. Kako težko smo čakali na te knjige, in kakšno veselje, ko smo jih dobili. Sedaj pa smo čisto zapuščeni. O, pošljite nam tudi knjig in časopise!

Franc Jane.

Dnevne novice.

— **20 odstotni odtegljaj.** »Novosti« poročajo, da je po posredovanju pokrajinske uprave v Zagrebu in na zahtevo zagrebškega finančnega delegata finančni minister določil 6 milijonov kron za izplačilo znanih bonov raznim dobrodelnim ustanovam na Hrvatskem. Ustanove pa ne bodo dobile denarja izplačanega v gotovini, ampak v 7-procentnih obveznicah državnega posojila.

— **»Novinar«.** Začetkom meseca decembra začne izhajati v Zagrebu »Novinar« strokovno glasilo »Jugoslovanskega novinarskega udruženja«. Posamezna številka bo veljala 5 Din.

— **Tuje odlikovanje.** Francosko geografsko društvo v Lille, ki je potovalo pred kratkim tudi po Sloveniji in obiskalo Ljubljano, je odlikovalo z zlatimi kolajnami gospode Tenieres v Ljubljani, Gašperina v Mariboru, Vincenca Marinka v Kranju, Ivana Senekovića v Celju in prof. dr. Pretnerja v Ljubljani.

— **Glavni zadružni savez** nas prosi, da objavimo, da je na svoji seji v Celju oktobra meseca sklenil med drugimi že objavljenimi resolucijami tudi sledečo: Glavni zadružni savez smatra postopanje merodajnih krogov, ki so odrekli koncesijo Hrv. selj. zadružni banki za neljubo in neumestno otežkočevanje zadružnega dela in prizadevanja hrvatskega zadružništva pod samovoljno pretvezo, češ da je HSZB ekspozitura političnе stranke. Vrh tega Glavni zadružni savez izraža svoje obžalovanje, da se pri vprašanju te čisto zadružne instituclje ni vzelo od strani merodajnih krogov vpoštev ponovno izraženo povoljno mnenje Glavnega saveza.

— **Občni zbor Slov. kat. akad. starešinstva bo v Celju 2. dec.** ob 9. uri dopoldne v hotelu »Evropa«. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika; 2. poročilo odbora; 3 volitev; 4. referat dr. Korošca; 5. slučajnosti. — Prošnja za polovično vožnjo je bila vložena, odgovora še ni. Upamo na povoljen odgovor. — Kosilu skupno, stane 90 K. Obvestilo treba poslati tov. dr. Ogrizku do sobote 1. dec. najkasneje. Glede vožnje pride pravočasna objava! Tovariše opozarjam, da bo skupna sv. maša pred občnim zborom. — Predsednik.

— **Konec »Slovenskega Rdečega križa«.** Zadnji občni zbor »Slov. Rdečega križa« se je vršil pod predsedstvom gosp. Petra Grasellija v dvorani vladne knjižnice na Bleiweisovi cesti. Na zborovanju je predlagal predsednik, da se društvo razdruži in se osnuje Oblastni odbor Crvenoga krsta kraljev. SHS«. Preden se pa to zgodi definitivno, je treba položiti račun za zadnji 2 leti. Tajnik g. Mejak je poročal nato o društvenem zborovanju. [illegible] je podpiral predvsem ruske begunce in [illegible] ubožne rodbine in bolnice v m njših krajih. Izdatke društva so krili članarina, in pa donosi raznih prireditev in zbirk. Članov je štelo društvo l. 1923 rednih 1116, stalnih 64 in enega ustanovnika. Dohodki so znašali v tem letu 90.288 kron, izdatki pa 90.647 K 60 v. Društvena imovina znaša 195.587 K 32 v. Društvo ima v raznih krajih Slovenije še 19 podružnic, izmed katerih pa jih deluje le še 7. Po tajniškem poročilu se je spomnil predsed. Grasselli več zaslužnih umrlih članov. Na predlog prof. Jerana je votiral odbor bolnici v Konjicah začasno 12.000 K posebno z ozirom na dejstvo, da so Konjice narodnostno eksponiran in precej mlačen kraj. Končno je bil izvoljen likvidacijski odbor in sicer gg. učit. Fran Skulj, dr. Dem. Bleiweis, dr. Vlad Krejči, trgovca Franc Stupica in Ivan Gričar in pa gospe Vera dr. Šlajmerjeva in Wesnerjeva.

— **Begunje na Gorenjskem.** Nov bronast zvon z glasom e je vlila zvonarna v Št. Vidu nad Ljubljano za našo farno cerkev. Zvon ima živ, blagodoneč, poln glas. Pohvalno spričevalo je dal o njem g. stolni kanonik dr. Kimovec. Z zvonom smo torej zadovoljni in livarno priporočamo drugim cerkvam.

— **Vinski sejem v Krškem,** katerega je priredila to sredo krška občina, je bil prav dobro obiskan. Prišlo je nepričakovano mnogo vinskih trgovcev in gostilničarjev iz vse Kranjske, zlasti iz Ljubljane in Gorenjske ter iz Spodnje Štajerske. Živahna kupčija se je razvila šele proti poldnevu, ko so se kupci nekoliko orientirali in so producenti odnehali v cenah. Prodalo se je okrog 25 vagonov vina, največ po 22 do 24 K, nekaj pa tudi dražje ozir cenejše. Mnogo se je gotovo še pozneje prodalo, ker so se popoldne kupci razkropili z vinogradniki na vse strani. Uspeh tega sejma je bil v vsakem oziru prav povoljen.

— **Strašen čin ruskega begunca.** V Winklejevi pivarni v Novem Sadu je zadnje čase nastopala godba ruskih beguncev obojega spola. Člana godbe sta bila tudi M. Stepanović Prihodčenko in njegova žena. Ker pa je Prihodčenko vedno povzročal prepire zaradi svoje žene, na katero je bil ljubosumen, so ju ostali izključili. Prihodčenkova žena je nato svojega moža zapustila in živela skupaj z drugim članom godbe — N. R. Ribaljčenkom. To je Prihodčenka strašno užalostilo. Pisal je svojemu protivniku Ribaljčenku, da ga bo ubil, a ta ni polagal na to grožnjo nobene važnosti ter je šo naprej vsak večer nastopal v pivarni Winkle. Dne 24. t. m. je prišel v pivarno Prihodčenko in sedel za najbližjo mizo poleg godbe. Ko je izpil čašo vina, je vstal, bliskoma potegnil dva revolverja in iz obeh streljal na rusko godbo. Predno se je kdo zavedel, kaj se pravzaprav vrši, je ležalo v krvi 7 oseb, od teh štirje mrtvi. Med mrtvimi sta bila Ribaljčenko in Prihodčenko ,ki si je zadnjo kroglo pognal naravnost v srce, ter ena ženska — članica godbe. Tri osebe — vsi člani godbe — so težko ranjene prenesli v bolnišnico. Povzročiteljica vse te nesreče, Prihodčenkova žena, ni bila navzoča ter je ostala nepoškodovana.

— **Kočevje.** V nedeljo, dne 2. dec. 1923 se vrši tu ob dveh popoldne občni zbor »Strokovne zveze rudarjev, skupina Kočevje« s sledečim redom: 1. Poročilo odbornikov, 2. protest zoper nameravano ukinitev ministrstva za socialno politiko, 3. delavski tisk, 4. volitev novega odbora, 5. slučajnosti. — Na občni zbor pride iz Ljubljane glavni tajnik JSZ Franc Žužek. Tovariši! Udeležite se občnega zbora polnoštevilno, ker se bomo na tem zboru odkrito pogovorili o rudarski stavki ter o ciljih in potih strokovne organizacije sedaj in v bližnji prihodnjosti. — Odbor.

— **Nova hiša se je podrla.** V Hinjah so nedavno dogradili čisto novo hišo. Ravno so pokrili tudi streho in delavci so šli južinat. Tedaj nova hiša zahrešči in se podere do tal. Na srečo so bili vsi delavci odsotni, tako da človeških žrtev ni bilo. Tem občutnejša je pa seveda gmotna škoda, ker se je lesovje zlomilo in vsa strešna opeka pobila.

— **Izredni občni zbor «Strokovne zveze javnih nameščencev«** se vrši namesto 7. decembra, kakor je bilo v «Slovencu« dne 24. nov. objavljeno, dne 15. decembra ob ravno isti uri, v istem lokalu in z istim dnevnim redom.

— **«Nadomestne volitve v cenilne komisije za dohodnino v Sloveniji in vpostavitev dohodninske cenilne komisje za Prekmurje«.** Volitve po § 189. zakona o sebnih davkih se vrše **v nedeljo, dne 20. januarja 1924.** Razpis volitve izide te dni v «Uradnem listu« in se bo bjavil tudi po vseh občinah na krajevno običajni način. Razglas obsega vse podatke o načinu, kraju in času volitev. Volivni imeniki bodo pri davčnih oblastvih I. stopnje razpoloženi na vpogled od dne 13. decembra do 20. decembra t. l. ob navadnih uradnih urah. V istem času se smejo vlagati istotam reklamacije proti volivnim imenikom. Po poteku reklamacijskega roka bodo smeli davčni zavezanci vpogledati volivne imenike še nadalje do vštetega 12. januarja 1924, ako se primerno legitimirajo, da se jim na ta način omogoči izbrati kandidate iz kroga volivnih upravičencev.

— **Železniška nesreča v Bosni.** Na progi Vareš-Podlugovi sta trčila dva tovorna vlaka, na progi Travnik—Goleš pa je eksplodirala lokomotiva. Prva nesreča ni zahtevala človeških žrtev, vsled eksplozije parnega kotla pa sta bila težko poškodovana strojevodja Kovanec in kurjač Braček.

— **Dvorni vlak okraden.** Iz dvornega vlaka je odnesel ruski begunec-šofer Aleksejev oprave v vrednosti za nad 100.000 dinarjev in ukradene stvari prodal nekim židom. Dobil je 6 mesecev zapora, starinar Baruh pa 2 meseca.

— **Pridiga po brezžičnem telefonu.** V nedeljo zjutraj med 6. in 7. uro so imeli naročniki brezžičnega telefona v Nemčiji prvikrat priliko poslušati berlinskega pridigarja po brezžičnem telefonu.

— **Božična in novoletna darila za otroke na Reki.** Italijanski listi nabirajo prostovoljne prispevke za božična in novoletna darila za otroke na Reki.

— **Letanje z letali brez motorja.** Letalec Simmonet je letal na letalu brez motorja 11 ur in tako postavil nov svetovni rekord.

— **Nova telefonska zveza med Dunajem in Trstom.** Laška vlada se pogaja z avstrijsko vlado glede naprave nove direktne telefonske zveze med Dunajem in Trstom preko Trbiža. Kakor znano ,je laški parlament sklenil tudi gradbo nove predilske železnice pospešiti, kar pomeni, da hoče Italija čim prej dobiti direktne prometne zveze s Srednjo Evropo brez Jugoslavije.

— **Požar v cerkvi.** V protestantski cerkvi v Novem Urbasu so te dni montirali nove zvonove. 25. t. m. dopoldne je pa v cerkvi nastal požar, ki je kljub trem gasilnim družbam napravil veliko škodo. Požar je nastal vsled neprevidnosti delavcev pri pušenju.

— **Krvavo maščevanje zaradi obrekovanja.** V Prlezu v Banatu je neka 33 letna Eva Henger prizadevala ljudem s svojim jezikom veliko gorja. Nedavno je obrekla policijsko uradnico Kristino Nanić, da živi v nedovoljenih odnošajih z lastnim bratom. Nanić je to tako razburilo, da je šla in Hengerjevo ustrelila.

— **Obsojen mesar.** Mesarju Vil. Sternu v Zagrebu so dokazali, da je v dveh slučajih strankam predrago zaračunal meso. Sodišče ga je zaradi tega obsodilo na mesec dni zapora, 10.000 dinarjev globe, poravnavo sodnih stroškov in objavo razsodbe v uradnem listu.

— **Ogasi za skupni telefonski imenik.** Početkom prihodnjega leta izda telefonski odsek poštnega ministrstva skupni imenik vseh telefonskih naročnikov v naši državi. Imeniku bodo dodani tudi oglasi in reklame trgovskih, industrijskih in drugih pridobitnih podjetij na barvastem papirju, za vsako pokrajino v posebni barvi. — Oglas na celi strani (20 × 12 cm) stane 700, na polovici strani 400 in na četrtinki strani 250 dinarjev. Ogasi (z eventuelnimi klišeji) obenem z odgovarjajočimi zneski naj se oddajo ali pošljejo najkasneje do 8. decembra t. l. telefonskemu računskemu oddelku poštne direkcije v Ljubljani, Sv. Jakoba trg II.

— **Ukradena kobila in kočija!** V Veliki gorici so dobili pri nekem Ivanu Susiču visoko belo kobilo in pa zeleno barvano kočijo s štirimi sedeži. Voz in kobila sta bila ukradena brzkone kje v Sloveniji. Lastnik naj se zglasi na žandarmeriji ali policiji.

— **Po poroki v smrt.** Ravnatelj predilnice v Užicah Franjo Duhač se je pred kratkim vrnil iz Češkoslovaške, kjer se je poročil. Zdelo se je, da živi s svojo ženo v srečnem zakonu. Zadnje dni ga je očividno morila žalost, a ni nikomur ničesar omenil. 19. t. m. je na vse zgodaj odšel od doma, opoldne so pa delavci našli mrtvega v tovarni — obesil se je v kopalnici. Obrat v tovarni in vse knjige so v najlepšem redu. Nihče ne ve, kaj je Duhača gnalo v smrt.

— **Plačilno gibanje mestnih delavcev v Zagrebu.** Zagrebški mestni delavci, nameščenci v električni centrali, plinarni in pri vodovodu so uvedli gibanje za zvišanje plač.

— **Goljuf.** Po zagrebških tvrdkah je te dni zbiral prispevke za »revno družino« glavni urednik »Zagreber Tagblatta« Evgen Mautner. Čudno je pa bilo da se mož ni nikjer sam pokazal, ampak je povsod telefonično prosil za prispevek, nato pa poslal po denar postrežčka s potrdilom. Nekemu bančnemu ravnatelju se je stvar zdela sumljiva in je vprašal v uredništvu »Z. T.« Tu o celi reči niso ničesar vedeli. Policija je nato kot napačnega Mautnerja zaprla mažarskega begunca Maksa Weiss.

— **Razne nesreče.** V apnenici A. Birolla v Zagorju ob Savi je delavcu Brezovarju Ivan pri kidanju snega na progi s hriba priletel kamen na levo roko in mu jo zlomil. Oddan je bil v ljubljansko bolnico. — V tovarni čevljev Mally in Deniberger v Tržiču je stroj za prirezovanje kož delavki Albini Perko težko zmečkal prste desne roke, vsled česar je morala v ljubljansko bolnico. — Pri gozdarskem uradu Windischgraetza v Oplotnici si je lesni delavec pri spravljanju hlodov v gozdu zlomil desno nogo. — Pri Ivanu Petrun v Sv. Antonu pri Marenbergu si je žagar Bubovnik Anton na krožni žagi močno obrezal desno roko. — V tovarni »Titan« v Kamniku si je delavec Prešern Jožef zmečkal palec na desni roki. — V umobolnici na Studencu je bolničar Miklar Janez prinesel trem umobolnim malico. Pri tem ga je umobolni Poljanec napadel in ugriznil v levo roko, lakti in kazalec. — V parni žagi eSnica v Sevnici ob Savi si je Rak Alojzij poškodoval desno nogo. — Pri stavbeni tvrdki »Slograde« v Tržiču se je delavec Močnik Mihael opekel na desni roki. — Zmrzlij Leopold, delavec v tovarni stekla v Hrastniku, si je zmečkal desno nogo. — Na skladišču lesa Josipa Kunstlja na Vrhniki si je delavec Medič Ignac poškodoval levo nogo.

— **Svarilo pred nakupom manufakturnega blaga za dame in gospode,** preden si ne ogledate veliko zalogo po najnižjih cenah v špecialni trgovini Josip Bedrač (hiša Pokojninskega zavoda), Ljubljana, Aleksandrova cesta 12. 7421

Primorske novice.

p **Nov udarec.** Finančno ministrstvo je odredilo, da morajo biti vse vloge, ki se hočejo vpisati v registrskem uradu, pisane v italijanskem jeziku ali pa jim mora biti dodan italijanski prevod kakega zaprisežnega tolmača. Na ta način bodo imeli slovenski in hrvatski (in seveda tudi nemški) državljani pri vpisu vsakoršne pogodbe občutne nove stroške za prevod. Sedanja italijanska vlada je res iznajdljiva v sredstvih, s katerimi preprečuje, da se noben neitalijan ne more čutiti domačega v Italiji.

p **Neusmiljeno davčno izmozgavanje.** Prihodnje leto hoče italijanska davčna oblast poleg silnih rednih davkov izterjati od državljanov v novih pokrajinah tudi vse davčne zastanke iz prejšnjih let. Mnogi dolgujejo davke še od leta 1914 in znašajo zastanki približno 120 milijonov lir. Vse te zastanke, ki se predpišejo brez ozira na kake izpremembe, na opravičenost ali neopravičenost, naj plačajo davkoplačevalci v enem samem letu. Umevno je, da je nad to kruto odredbo davkoplačevalce spreletela zona. Sestavil se je odbor zastopnikov gospodarskih krogov in vseh drugih davkoplačevalcev, ki je prosil vlado, da dovoli za odplačevanje zaostalih davkov rok 5 let.

p **Gonja proti Hoepliju.** Znani italijanski založnik Hoepli je izdal kažipot občin in vasi v Julijski Krajini. Kot pameten in kulturen človek je Hoepli novoskovanim italijanskim imenom, ki jih nihče ne pozna, povsod dodal tudi stara slovanska imena. Vsled tega tržaško nacionalno časopisje divja in klič na bojkot proti Hoepliju. «Piccolo« pravi, da se mu nad tem Hoeplijevim činom skoraj malo meša v glavi. Mi pa pravimo, da se vsemu italijanskemu nacionalizmu že dolgo meša.

Štajerske novice.

š **Miklavžev večer v Celju** se vrši letos v vrtni dvorani Beli vol, v nedeljo dne 2. dec t. l. ob 4. uri pop. za otroke v spremstvu starišev. Darila se sprejemajo do petka večer, v skrajnem slučaju še do sobote opoldne v tajništvu SLS v Celju Beli vol. V sredo dne 5. dec pa se vrši Miklavžev večer za odrasle združen z družabnim večerom. Darila se sprejemajo do torka t. j. 4. dec. t. l. — Jugoslovanska strokovna zveza v Celju.

š **Zborovanje industrijalcev v Mariboru.** V sredo se je vršilo v Mariboru zborovanje industrijalcev, na katerem so se razpravljala razna za Maribor in njegovo industrijo važna

vprašanja; zlasti se je opozarjalo na važnost predstoječih trgovskih pogajanj z Avstrijo, pri katerih je Maribor kot obmejno mesto najbolj interesiran. Na koncu zborovanja je bilo sprejetih več resolucij.

Gospodarstvo.

Izredni občni zbor ljubljanske borze.

V svoji lastni borzni dvorani v poslopju Filharmonije na Kongresnem trgu se je včeraj ob 11. dopoldne zbralo članstvo ljubljanske borze za robo in vrednote — med katero šteje danes borza s ponosom že vse večje denarne zavode, industrijska in trgovska podjetja Slovenije — ob navzočnosti predstavnikov naših odličnih gospodarskih institucij kakor Trgovske in obrtniške zbornice, Zveze denarnih zavodov, Zveze industrijcev, Gremija trgovcev in drugih, h svojem prvem izrednem občnem zboru.

V daljšem govoru, s posebnim povdarjanjem važnega pomena lastne borze v Ljubljani spričo današnjih težkih prilik, nastalih z občutnim pomanjkanjem gotovine, je predsednik borze gosp. Dragotin Hribar otvoril zborovanje in pozdravil mnogoštevilne udeležence.

Na to podeli besedo tajniku borze g. dr. Fl. Dobrili ter preide s tem na prvo točko dnevnega reda, spremembo dosedanjih pravil. V obširnem in izčrpnem poročilu sedaj ta poroča o nameravanih izpremembah, katerih najglavnejše so: razširjenje poslovanja borze na trgovanje z devizami in valutami, zvišanje števila članov borznega sveta od sedanjega števila 7 na 15, nekatera upravno-tehnična dopolnila kakor kreacija upravnega odbora in finansijskega odbora. Predlaganim izpremembam občni zbor soglasno pritrdi, ter se sedaj predložijo ministrstvu za trgovino in industrijo v odobritev.

V drugi točki dnevnega reda se predlaga med drugim resolucija, ki se enoglasno in z velikim odobravanjem s strani navzočih sprejme:

Na izrednem občnem zboru Ljubljanske borze za robo in vrednote v Ljubljani dne 26. novembra 1923. zbrani člani kot zastopniki denarnih zavodov, trgovine, industrije in obrti, ponavljajo že večkratno izraženo prošnjo na finančno in trgovinsko ministrstvo za podelitev dopolnitve koncesije za trgovanje z devizami in valutami, katera je bila od imenovanih ministrstev dosedaj tudi že opetovano obljubljena različnim zastopstvom slovenskih gospodarskih krogov. Obstoječa težka finančna situacija in na vse panoge gospodarskega življenja dnevno raztezajoča se kriza utemeljuje vsestransko nujno in neodložljivo potrebo otvoritve te eminentno gospodarske inštitucije. Predstoječe sklepanje raznih mednarodnih trgovinskih pogodb podkreplja tembolj izraženo željo in povdarjeno potrebo popolne borze v svrho izboljšanja gospodarskih razmer in ustrezanja nujno-gospodarskim potrebam. S povdarkom naglašamo, da je potreba popolne borze v Ljubljani enodušna zahteva vseh gospodarskih krogov v Sloveniji, kakor kaže priložena resolucija mariborske sekcije zveze industrijcev, katera se je enoglasno izrekla za popolno borzo v Ljubljani.

Apeliramo na državniško dalekovidnost gg. ministra trgovine in financ in jih prosimo, da že zdavnaj priznano potrebo popolne ljubljanske borze z odločilnimi ukrepi brez daljnega odlašanja uresničijo, uvidevajoči neizpodbitno upravičenost ponovne prošnje in enakopravnost vseh državljanov.

Na to se zaključi, kakor jo mirno lahko imenujemo, sijajna manifestacija naših veljakov na gospodarskem polju, ki gotovo najde s svojimi resnimi in utemeljenimi predstavkami popolno uvaževanje s strani merodajnih činiteljev!

• • •

g **Uradni tečaji tujih valut** od 1. do 31. decembra so po odredbi finančnega ministra določeni sledeče: napoleondor 310 Din, zlata turška lira 350 Din, angleški funt 385 Din, dolar 85 Din, 100 fr. frankov 480 Din, 100 šv. frankov 1550 Din, 100 drahem 140 Din, 100 it. lir 380 Din, 100 čsl. kron 250 Din, 100 ogrskih kron 0.45 Din, 100 rumunskih lejev 44 Din, 100 bolg. levov 75 Din, 100 peset 1050 Din, 100 danskih kron 1380 Din, 100 avstr. kron 0.12 Din, 100 poljskih mark 0.005 Din

g **Žitni trg.** Na novosadski produktni borzi notirajo žitu sledeče cene (za 100 kg): pšenica 312.50 Din, koruza 200—245 Din, pšenična moka št. 0 505 Din. — Tendenca živahnejša.

g **Cene masti in slanini v Zagrebu** so bile zadnje dni povprečno sledeče: zajamčeno čista prešičja mast 38.50—39 Din kg, solena debela slanina 40 Din.

g **Kolonijalni trg.** Na zagrebškem kolonijalnem trgu notirajo na debelo sledeče cene: sladkor v kockah 20.25 Din, kristal 17.75 Din, kava: Rio 7 32.50 Din, 6 33.50 Din, 5 35 Din, 4 36 Din, 3 38 Din, Santos sup. 39 Din, Santos prima 41 Din, Minas srednji 38 Din, Guatemala 57 Din, Portorico 61 Din, riž: italijanska glace 10 Din, Soje olje v sodčkih 26.50 Din, v kositernih zabojih 27.50 Din. — Na tržaškem kolonijalnem trgu pa v lirah na debelo sledeče cene: sladkor v kockah 2.70, kristal 2.60, kava Rio 7 5.90, Rio 6 6, Rio 5 6.18, 4 6.30, 3 6.60, Santos sup. 6.40, prime 7.10, Minas srednji 6.90, fini 7, Rio 6.70, Guatemala 11.50, Portorico 11.50, riž: italijanska glace 1.75, Soja olje v sodčkih 5.20.

g **Češkoslovaška zunanja trgovina pasivna.** V oktobru je znašal izvoz 1015 milijonov Kč, medtem ko je uvoz dosegel 1072 milijonov. Dejstvo, da izkazuje bilanca pasivnost, kaže na izboljšanje konjunkture.

g **Carinski dohodki.** Po podatkih generalne direkcije carin so imele carinarnice v prvi desetini t. m. dohodkov 54 milijonov, kar kaže na ponehanje izvoza.

g **Nezaposlenost v Avstriji.** V mesecu septembru izkazuje statistika za Avstrijo 80.000 brezposelnih od teh odpade na Dunaj z okolico 54.500.

g **Obnova naftine industrije v Rusiji.** Kakor poroča »Ekonomičeskaja žizn«, je vzpostavljena napeljava voda za petrolej iz Grozne ga do Kaspiškega morja. S tem bo zagotovljena trajna dobava petroleja ruskemu konzumu. Tudi ostaal transportna sredstva se izboljšujejo. Produkcija nafte stalno napreduje.

BORZA.

Zagreb 26. nov. Sklep Pešta 0.465—0.475, Italija 3.825—3.835, London 385.50—386.50, New York 88—88.50, Pariz 4.725—4.775, Praga 2.555—2.57, Dunaj 0.12475—0.12525, Curih 15.375—15.45.

Curih, 26. nov. Sklep. Pešta 0.03, Italija 24.82, London 25.01, New York 572.50, Pariz 31.15, Praga 16.725, Dunaj 0.008075, Sofija 4.45, Beograd 6.50. Valute: n. a K 0.0081.

Za poselski dom.

Slov. kršč. ženska zveza in Poselska zveza priredita skupno dne 30. decembra v dvorani hotela »Union« božičnico. Namen prireditve je **skupno delo gospodinj in služkinj za dosego važnega cilja: za poselski dom.** Pod božičnim drevesom in v spominu na sv. družino hočemo si začrtati skupen program za bodoče. Izkupiček za darove, ki jih bosta obe organizaciji nabrali, se bo naložil v celoti za Poselski dom. Natančen program v kratkem. — Odbor SKŽZ. — Odbor Poselske zveze.

Ljubljanske novice.

lj **Umrl** je v nedeljo, dne 25. t. m. v Ljubljani, Na žabjaku št. 12 umirovljeni župnik g. Karl Čik. Rodil se je v Ljubljani dne 4. februarja 1869. V mašnike je bil posvečen 23. julija 1892. Služboval je kot kaplan v Radečah pri Zidanem mostu, Hrenovicah, Kočevju, Št. Jerneju, Leskovcu in v Višnji gori. Leta 1904. je postal župnik v Žabnici, kjer je služboval do 15. julija 1920 ko je radi trajne bolehnosti stopil v pokoj. Pogreb bo danes, dne 27. novembra ob treh popoldne. N. v m. p.!

lj **Klub obč. svetnikov SLS** izjavlja, da sklep glede zaščite mestnega uradništva ni bil niti najmanje naperjen proti osebi g. župana, temveč se je nanašal na neumestne napade onih obč. svetovalcev, ki so imenoma napadali občinske uradnike v zadnji javni občinski seji.

lj **Ljudska visoka šola v Ljubljani:** V nedeljo 25. t. m. je predaval v zbornični dvorani na univerzi ob jako številni udeležbi g. Ivo Pertot o temi: Socialno-etične naloge osnovnega šolstva. Predavatelj je v svojih izvajanjih izčrpno orisal pogubne posledice pretiranega intelektualizma v sedanjem šolstvu, ponazoril intenzivne težnje sedanje bolne družbe po zajedniškem življenju in utemeljil nujno potrebo socialno-etične vzgoje, ki se je mora lotiti naša osnovna šola, če naj odgovarja kulturnim in socialnim zahtevam časa. Delovni princip in samouprava učencev v šoli naj tvorita podlago novi državljanski vzgoji, ki je mora biti deležna naša mladina. V sedanjem gospodarskem življenju mora osnovna šola posvetiti veliko pozornost tudi gojenčevemu poklicu, ki je izredne važnosti za posameznika in celokupnost, in pospeševati na deželi in v mestu mladinsko kulturo, katera se nahaja pri nas komaj v prvih početkih. Vprašanje religije, katerega se je predavatelj le mimogrede dotaknil, je izzvalo živahno debato. Pri tej se je naglašala tudi kričeča potreba po ustanovitvi stolice za sociologijo na filozofski fakulteti ljubljanske univerze, ki naj bi proučevala socialna vprašanja, širila zanimanje in s tem največ pripomogla k realizaciji socialne vzgoje našega naroda. — Lahko rečemo, da je predavanje lepo uspelo in smemo tudi glede prihodnjega predavanja »O zaščiti zanemarjene dece« upati, da bo udeležba številna. —

lj **Smrt delavca-veterana.** Občeznani kočijaž Anton Kos pri tvrdki Avgust Drelse je včeraj zjutraj mirno v Gospodu zaspal. Služil je nepretrgano nad 40 let pri tvrdki. Gospodarju zvest in priden, svojim sodelavcem od srca dober prijatelj ter prepričan katoličan je bil naš preljubljeni Tone. Pogreb bo v sredo 28. novembra ob 2. popoldne od Lončarske steze štev. 4. Naj v miru počiva!

lj **Kisa se...** V seji občinskega sveta dne 24. novembra t. l. je bilo sklenjeno na predlog socialno-političnega odseka, da se s 1. decembrom t. l. povišajo meščanske podpore za 100 odstotkov, to je od Din 75.— na Din 150.— mesečno. Pa vam pride ata »Narod« cela dva dni po občinski seji ter zahteva zvišanje podpor za ubožne meščane. Sedaj je vprašanje: Ali poročevalec »Naroda« uredništvu namenoma ni poročal o zvišanju, ali ima ušesno bolezen ter ne sliši dobro ali pa je ata »Narod« v soboto dopoldne »beim Maček« pil pivo s kislo vodo. Mogoče je vplivala tudi zloba budra po ljubljanskih ulicah ter popelni niso pomagali putigraniastemu starcu in kiselci iz Knafljeve ulice.

lj **Seja Stolne Vincencijeve konference** drevi ob pol 7. uri.

lj **Leonova družba.** — Odborova seja se vrši v torek, 27. novembra popoldne ob 5. v Jugoslovanski tiskarni. Dnevni red: tekoče zadeve.

lj **Slov. kršč. ženska zveza ima sejo v** torek ob 6. uri v Jugoslov. tiskarni. K tej seji se vljudno vabijo tudi predsednice vseh ljubljanskih Elizabetnih konferenc. —

Predsedstvo.

lj **Krekova prosveta.** Zveza uradnic in trgovskih nastavljenk obvešča vse članice, da se za danes napovedano predavanje ne more vršiti radi odsotnosti g. dr. Zamjena. Predavanje bo danes teden, v torek, dne 4. decembra ob pol 8. uri zvečer. — **Presednica.**

lj **Vstopnice za Miklavžev večer v Unionu** se dobijo v predprodaji v hiši cerkvenika cerkve Sv. Petra, I. nadstropju (šentpetersko prosvetno društvo) od petka, 30. novembra dalje vsaki dan od 9. ure zjutraj do 7. ure zvečer. Istotam se oddajajo tudi darila, ki jih naj porazdeli Miklavž med udeležence prireditve.

lj **Miklavžev večer** priredi pevski zbor Zveze jugoslovan. železničarjev v Ljubljani dne 6. decembra t. l. v salonu restavracije »pri Levu« na Gosposvetski cesti.

lj **Zveza jugoslov. železničarjev** sporoča vsem društvom, da ima odslej ne samo godbo na pihala, temveč tudi orkester. Orkester je razpoložljiv pod istimi pogoji kot godba.

lj **Pobegnila** je neznano kam 16 letna Marija Teran. Rekla je doma, da gre na obisk v hiralnico in se ni več vrnila. Dekle je srednje postave, svetlih las in čedno oblečena.

V gostilni pri »Fajmoštru« se zopet toči črni »OTELO«; posebno se priporoča slabokrvnim in rekonvalescentom. Nadalje se toči izborna letošnja **Portugalka** in stara vina ljutomerska in pikerčan, letnika 1921.

Narodno gledišče.

DRAMA.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Torek, 27. nov.: Zaprto.
Sreda, 28. nov.: »Smrt majke Jugoviča«. Red D.
Četrtek, 29. nov.: »Danes bomo tiči«. Burka. Na korist Udruženja gledaliških igralcev. Izven.
Petek, 30. nov.: »Mogočni prstan«. Premijera. Izven.
Sobota, 1. dec. ob 3. popoldne: »Gospa z morja«. Dijaška predstava. Izven.
Nedelja, 2. dec. ob 3. pop. »2 × 2 = 5«. Ljudska pedstava. Izven. — Ob 8. uri zvečer: »Osma žena«. Izven.
Ponedeljek, 3. dec.: »Mogočni prstan«. Red F.

OPERA.

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

Torek, 27. nov.: »Nikola Šubic Zrinjski«. Red C.
Sreda, 28. nov.: »Novela od Stanca« — »Zapečatenci«. Vojaška predstava.
Četrtek, 29. nov.: Zaprto (general. vaja).
Petek, 30. nov.: »Pesoglavci«. Red B.
Sobota, 1. dec.: »Gosposvetski sen«. Premijera. Izven.
Nedelja, 2. dec.: »Aida«. Izven.
Ponedeljek, 3. dec.: Zaprto.

V torek zvečer se poje za red »C« opera »Nikola Šubic Zrinjski«. Zrinjskega poje g. Cvejić, Sulejmana g. Zupan, Sokoloviča g. Šimenc in Juraniča g. Banovec. Ostala zasedba ista kakor pri dosedanjih predstavah. Abonente reda D opozarjamo, da imajo v sredo predstavo »Smrt majke Jugoviča« in ne, kakor je bilo objavljeno, »Kar hočete«. Repertoar v drami se je moral spremeniti radi gledališke garderobe. Občinstvo opozarjamo, da so vstopnice za obe premijeri, ki se vprizorita ta teden in sicer v petek »Milčinskega »Mogočni prstan« in v soboto na narodni praznik Savinova opera »Gosposvetski sen« že od danes naprej na razpolago pri dnevni gledališki blagajni. Ravnotam se bo prodajal libreto za obe te dve izvirni deli.

Vestnik S. K. S. Z.

Občni zbor SKSZ (izredni) bo v **pisarni** SKSZ v četrtek 29. novembra ob **pol treh** popoldne. **Edina točka:** Izpremeba **pravil,** sprejeta 15. t. m. Po možnosti pridite gotovo zastopniki bližnjih društev. — Tajništvo Slov. kršč.-socialne zveze.

SKSZ se je preselila v »Vzajemno posojilnico« (Miklošičeva cesta 7, poleg Uniona), pritličje zadaj. Knjižnica prične zopet poslovati v torek 4. dec. vsak dan v tednu od 9. do 12. dop. in od 2.—4. ure pop., ponedeljek in četrtek do 7. ure.

Dijaški vestnik.

đ **Akad. podružnica Jug. Matice** vabi vse akademike, da se udeleže manifestacijske skupščine 1. decembra. Akademiki, spomnite se dneva našega osvobojenja, spomnite se ta dan neodrešenih bratov, pridite vsi! Čas in kraj se objavita pravočasno. —**Odbor.**

Turistika in sport.

Amsterdam, 26. nov. (Izv.) V nogometni tekmi med Holandsko in Švico je zmagala Holandska s 4:1 (v polčasu 2:1).

S. K. Slovan poziva vse svoje člane in prijatelje kluba, ki žele gojiti težko atletiko, da se pismeno ali ustmeno zglase takoj pri klubovem tajniku Sv. Petra cesta 3, II. nadstr.

Poizvedovanja.

Dotični gospod, ki je v nedeljo, dne 25. t. m. popoldne med 5—7 zamenjal dežnik v kavarni Union, se naproša, da ga prinese blagajničarki kavarne, kjer dobi svojega nazaj.

Zgubila se je je v soboto zgalošac. Najditelj se prosi, da jo odda proti nagradi pri g. Fr. Kunc u, fotografu, Wolfova ulica 6.

Zgubljeno. Na glavnem kolodvoru je izgubila soproga kapetana Mara Tomše boo iz Skunks kože, vredno 8000 K. — Kurjač Jože Šimenc pa je izgubil črno usnjato listnico, v kateri je bilo 2000 K.

Kakor vsako leto izdala je Jugoslovanska knjigarna tudi letos svoj **Žepni koledarček 1924,** kateri je radi svoje male žepne oblike (11 krat 6 cm) in solidne trpežne vezave ter nizke cene, vsestransko pribljubljen.

Kot posebno novost je izdala **Jugoslovanska** knjigarna letos prvič **Mali koledarček 1924** v prav majhni obliki (7 krat 5 cm) z zrcalom in brez zrcala, v navadni ter usnjeni vezavi. Obadva koledarčka sta na razpolago po naslednjih cenah in vezavah:

Žepni koledarček vezan v pegamoid platno z marmornate obrezo Din 13, vezan v pegamoid platno z zlato obrezo Din 14.

Mali koledarček papirna vez (imitacija usnja) brez zrcala Din 7, papirna vez z zecalom Din 12 usnjena vez brez zrcala Din 15, usnjena vez z zrcalom Din 20

Naroča v Jugoslovanski knjigarni v **Ljubljani**

Samostojna kuharica išče mesta najraje pri kaki trg. rodbini. — Več se poizve pri gosp. DEŽMANU, Krakovski nasip 24, Ljubljana. 5741

Trgov. pomočnika dobro izvežbanega v trgovini z meš. blagom, starejšo moč, IŠČEMO. Nastop takoj. - Ponudbe na upravo lista pod šifro: »Samostojen«.

Treznega, vsestransko zanesljivega **hlapca h konjem** (KOČIJAŽA) srednje starosti, z dobrimi spričevali, SPREJMEM. Plača dobra in vsa oskrba v hiši. — M. DOLNIČAR, restavrater na glav. kolodv., Ljubljana.

Mlad zakonski par brez otrok išče stanovanja vir. prazno ali meblovano sobo. Najemnina postranska stvar. Ponudbe pod »MIRNA STRANKA« na upravo lista.

Absolvent VI. razr. gimnazije išče primerne službe. Cenjene ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro: »VESTEN 7551«.

V velepodjetje bi vstopil aktivni uradnik velebanke z večletno vsestransko prakso. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »VSTOP«.

Pisarniška moč s 3-mesečno prakso, vešč knjigovodstva, želi PREMENITI mesto, najraje na deželo. Ponudbe pod šifro »POŠTEN 7543« na upravo »Slovenca«.

Za VEČJO MANUFAKTURNO trgovino na Štajerskem IŠČEM **mlajšega trg. sotrudnika** te stroke. Pogoji: takojšen nastop, popolnoma zanesljiv, samostojen prodajalec. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »MLAJŠA MOČ 7507«.

UČENCA iz poštene hiše z dobrim šolskim spričevalom, sprejme v trgovino mešanega blaga tvrdka: Julij Žigana naslednik JOSIP TIRŠEK, Polzela pri Celju, Slovenija.

Elektromonterja sprejme v službo Elektr. strojna družba v Mozirju, kjer se izvedo natančni pogoji. — Invalidi imajo prednost. 7505

Vajenca za ŠPECERIJSKO trgovino v Ljubljani, SPREJMEM TAKOJ. — Hrana in stanovanje pri starših. — Naslov se izve v upravništvu lista pod številko 7489.

ZANESLJIVE **pleskar. pomočnike** takoj SPREJME v trajno delo TONE MALGAJ, Kolodvorska ulica štev. 6.

Lepo meblovano sobo s posebnim vhodom in elektr. razsvetljavo takoj oddam samo boljšemu solidnemu gospodu. Naslov pove uprava »Slovenca« pod številko 7547.

100—150.000 DIN IŠČE najbolje vpeljano industr., v Jugoslaviji brezkonkurenčno podjetje. Ponudbe pod »Plodonosna naložitev« na upravo »Slovenca«. 7525

Vino pristno ljutomersko in haložko, last. pridelka, letn. 1921, 1922 in 1923 vedno v zalogi v kleti vinogradnikov V. BAEBLER in DRUG, PTUJ. - Razpošiljamo od 300 l naprej. 7530

POZOR! GALOŠE popravlja PARNA VULKANIZACIJA GUMIJA P. ŠKAFAR — Ljubljana, Rimska c. 11.

POSESTVO z 9 orali gozda za posekanje in 17 oralov travnikov, hišo in oralom vrta, vse v dobrem stanju naprodaj. Vprašanja na Terezijo Pešec, Brest, p. Studenec—Ig.

Inserirajte v ‚Slovencu'!

POZOR KOVAČI! Naprodaj je 10 vagonov **bukovega oglja** najboljše kvalitete. Cena za kg 1.50 Din kolodvor Bled. Več pove F. PRETNAR, kovaški mojster, Zabreznica, p. Žirovnica, Gorenjsko. 7539

Grubič Jože in Mici naznanjata pretužno vest, da je danes umrla njuna hčerka-edinka

Slavica.

Pogreb se vrši 26. novembra t. l. ob 2. uri popoldne iz hiše žalosti, Domobranska cesta 2, na pokopališče pri Sv. Križu.

Ljubljana, 25. novembra 1923.

Mestn. pogr. zav. v Ljubljani.

Zahvala. Vsem ljubim prijateljem, sorodnikom in znancem od blizu in daleč, ki so navzlic tako grdemu vremenu prihiteli, da spremijo našega dragega

Alojzija Gregoriča

na njegovi poslednji poti, zlasti gospodu šefu poštne direkcije, oblastnemu direktorju dr. Janku Debelaku in njega družini, direkcijskim uradnikom ter uradnikom in uradnicam vseh ljubljanskih pošt za spremstvo in za poklonjeno cvetje, izrekajo najprisrčnejšo zahvalo

GREGORIČEVI in VESELOVI.

Neizmerno potrti se klanjamo volji Najvišjega, ki je poklical danes k Sebi v boljše življenje gospoda

KARLA ČIK

župnik v pok. in hišni posestnik.

Veliko je trpel, a podprt s tolažili sv. vere boguvdano preminul. Prosimo, molite zanj vsi, ki ste ga poznali!

Pogreb nepozabnega, prerano umrlega se vrši v torek, dne 27. novembra, ob 3. popoldne iz hiše žalosti, Žabjek št. 12, na pokopališče pri Sv. Križu.

Ljubljana, dne 26. novembra 1923.

Žalujoči ostali.

Mestna občina ljubljanska naznanja pretužno vest, da je njen častni meščan, naš veliki pesnik in estet

Josip Stritar

preminul dne 25. t. m. v Rogaški Slatini.

Svečani pogreb bo v Ljubljani; natančneje se pravočasno objavi.

V Ljubljani, dne 26. novembra 1923.

Potrta neizmerne žalosti naznanjam vsem sorodnikom in znancem tužno vest, da mi je preminul po mukepolni bolezni moj predragi soprog

Franc Sitar

zastopnik piv. Göss, potpuročnik v rez.

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v torek, dne 27. t. m. ob 15. uri (ob 3. uri popoldne) iz hiše žalosti, Frankopanska ulica 204 (Spod. Šiška, zaloga (Göss), na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 26. novembra 1923.

Žalujoča soproga:
Kristina.

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Objava 4 dinarje.)

BAKRENO KOTLARSTVO:
«Jugometalija», Kolodvorska ulica št. 18, dvorišče.

ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE
Ivan Bogataj, konces. elektrotehnično podjetje, Sv. Petra cesta 30.
Jože Markeš, Jesenice 54, Gorenjsko.

KLEPARJI:
Remžgar & Smerkol, Florijanska ul. 13.
Korn I., Poljanska cesta štev. 8.

KONC. AKUMULATORSKO PODJETJE:
Ivan Hebein, Ljubljana, Gosposvetska cesta štev. 14.

STAVB. IN GALANT. KLEPARSTVO:
Ferenc & Fuchs, Ljubljana, Mirje štev. 2

MEHANIČNA DELAVNICA:
pisalne, računske, razmnoževalne in druge pisarn. stroje popravlja in prenavlja Ludovik Baraga, Šelenburgova ulica 6/1.

PARNA PEKARNA:
Jean Schreva nasled. Jakob KAVČIČ Gradišče štev. 5.

ŠPEDICIJSKA PODJETJA:
»Čehoslavija« d. d., Sodna ul. 3. Tel. 463.
Ranzinger R., Cesta na juž. železn. 7—9

TRGOV. Z DEŽNIKI IN SOLNČNIKI:
Mikuš L., Mestni trg 15.

TRGOV. Z ŽELEZNINO IN CEMENTOM:
Fran Erjavec, pri «Zlati lopati«, Valvazorjev trg štev. 7.

ZALOGA POHIŠTVA:
F. Fajdiga sin, Sv. Petra cesta štev. 17.

Svarilo!

Ne kupujte KAMGARN, SUKNO in drugo modno BLAGO, preden si ne ogledate najdovršenejših ČEŠKIH in ANGLEŠKIH izdelkov pri:

Lenasi & Gerkman LJUBLJANA

! ! ! AUTO ! ! !

BENCIN — PNEUMATIKA
OLJE — VSA POPRAVILA
MAST — IN VOŽNJE

JUGO-AUTO d. z o. z. v Ljubljani.

Le prvovrstno blago in delo po solidnih cenah nudi

NAJVEČJA ZALOGA

elektro-motorjev

bakrene žice v vsaki debelini, Bergmannovih cevij, ter vsakovrstnega instalacijskega materijala po najnižjih tovarniških cenah, dobavljata takoj O. N. MAZURAN in COMP., Ljubljana, Dunajska cesta 33. Telefon štev. 13, 223, 366, 534.

„VESNA“

Brata POHLIN i. dr.

TVORNICA: vlasnic, kljukic, rinčic za čevlje, kovinastih gumbov itd.

Ljubljana I, poštni predal 126

sprejema vsa naročila, ki se takoj in v vsaki množini izvršujejo. Zahtevajte vzorec in cenik. Pri večjih naročilih popust.

Kupujemo vsako količino HRASTOVIH

in bukovih hlodov

za žaganje. — Ponudbe z navedbo cene pod «DRAGA«, lesna trgovska in industrijska družba z o. z., Ljubljana, Jeranova ulica štev. 14. 742

Opazujte svojo izredno okrepčanost in dobro razpoloženje po vžitku juhe iz „Juhana“!

RIBJE OLJE

zajamčeno pristno, najboljše norveške znamke, dospelo. - Lekarna BAKARČIĆ Ljubljana, Karlovska cesta 2. — Direktni import iz Kristijanije! 713

Oblastveno dovoljena razprodaja!

Vsled popolne opustitve damske konfekcije zadnje novosti kakor: **plašče, jope, obleke, kostume, kožuhovino in pletenine.**

Razprodajam izpod lastne cene

FRAN LUKIĆ, Pred škofijo 19.

Samo 14 dni!

Perilo za gospode, kravate, naramnice, rokavice, nogavice, itd prodaja s

10-20% popustom

A. SINKOVIC nasl. K. SOSS

Ljubljana, Mestni trg 19.

V USNJARNI KAROL POLLAK, KRANJ, se PRODA:

Rider encilindrski kondenzacijski parni stroj od 55 HP

še popolnoma novo ohranjen z PARNIM KOTLOM, katerega gorilna ploskva (Heizfläche) meri 26 m² in ima 8½ atmosfer pritiska. Ogleda se ta stroj lahko v tovarni v Kranju, kjer se izve tudi za prodajno ceno.

BRAĆA FRANK

Ustanovljeno 1845 Zagreb, Sa'miište trg II. 2 Telefon št. 22-70

veletrgovina manufakturnega blaga

Glavno skladišče in zastopstvo:

Josef Wagner, junior, Voda Ceroena Morav.

tovornica večbarvnega bombažastega blaga

Fröhlich in Winterberg, Rumburg

tovornica pregrinjal, namiznih prtov, zastorov in bombažaste tkanine za pohištvo

Izdaja konzorcij »Slovenca«. Odgovorni urednik: Mihael Moškerc v Ljubljani. Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani